

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101006/I/2023/36122163737015300

**VPLYV TECHNOLOGIÍ NA PLATENIE A VÝBER
DANÍ**

Diplomová práca

2023

Bc. Filip Půček

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

**VPLYV TECHNOLOGIÍ NA PLATENIE A VÝBER
DANÍ**

Diplomová práca

Študijný program: Financie a dane

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra financií

Vedúci záverečnej práce: Ing. Denisa Ihnatišinová, PhD.

Bratislava 2023

Bc. Filip Půček

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Bc. Filip Půček

Pod'akovanie:

Týmto spôsobom by som chcel poďakovať svojej školiteľke, pani Ing. Denise Ihnatišinovej, PhD., za cenné rady, poznatky, ochotný prístup a spoluprácu pri vypracovaní tejto diplomovej práce. Taktiež, ďakujem svojej blízkej rodine a priateľke za podporu počas písania práce.

ABSTRAKT

PŮČEK, Filip: *Vplyv technológií na platenie a výber daní*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Denisa Ihnatišinová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2023, 80 s.

Cieľom práce je určenie moderných technológií, ktoré súvisia a zároveň menia spôsoby platenia a výberu daní na Slovensku a zahraničí. V práci sa sústredíme hlavne na daňovú medzeru na DPH, prostredníctvom ktorej vyhodnotíme aký vplyv majú technológie na tento ukazovateľ. Súčasťou práce je aj vyjadrenie odporúčaní pre Slovensko, ktoré by vďaka príkladom zo zahraničia mohlo zefektívniť platenie daní. Práca pozostáva z piatich kapitol a obsahuje päť grafov, štyri tabuľky a päť obrázkov. Prvá kapitola sa zaoberá teoretickým vymedzením platenia a výberu daní, kľúčovým zmenám v oblasti elektronizácie finančnej správy Slovenskej republiky, definíciou daňového úniku, stručným pohľadom na jednoduchosť platenia daní pomocou štúdie a možnosťou využitia technológií v oblasti daní. Druhá kapitola sa venuje stanoveniu cieľa práce a následne v tretej kapitole sa venujeme metodológii práce. Štvrtá kapitola sa zameriava na sledovanie využitia technológií v oblasti daní vo vybraných krajinách a ich vplyv na správu daní. Taktiež sa venuje ďalším rôznym službám, ktoré využívajú štáty naprieč Európou na posilnenie cieľov v oblasti dodržiavania daňových predpisov. Výsledkom riešenia danej problematiky je pohľad na vplyv moderných technológií na platenie a výber daní. Piata kapitola, ktorá je zároveň aj posledná, sa zaoberá zhrnutím pohľadov a názorov od zahraničných autorov, ktoré reflektujú na zistenia diplomovej práce.

Kľúčové slová: Fínsko, Estónsko, Slovensko, moderné technológie, daňová medzera na DPH

ABSTRACT

PŮČEK, Filip: *Impact of technology on the payment and collection of taxes*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of national economy; Department of finance. – Thesis supervisor: Ing. Denisa Ihnatišinová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2023, 80 p.

The aim of this thesis is to determine modern technologies that are related to, and at the same time, change the ways of paying and collecting taxes in Slovakia and abroad. The focus of the thesis is mainly on the value-added tax gap, through which the impact of technologies on this indicator will be evaluated. The thesis also includes recommendations for Slovakia, which could improve tax payments based on examples from abroad. The thesis consists of five chapters and contains five graphs, four tables, and five images. The first chapter deals with the theoretical definition of tax payment and collection, key changes in the electronic financial administration of the Slovak Republic, the definition of tax evasion, a brief overview of the simplicity of tax payment through studies, and the possibility of using technologies in the field of taxes. The second chapter focuses on determining the objective of the thesis, and the third chapter deals with the methodology of the thesis. The fourth chapter focuses on monitoring the use of tax technologies in selected countries and their impact on tax administration. It also deals with various other services that states across the European Union use to strengthen compliance with tax regulations. The result of addressing this issue is a view of the impact of modern technologies on tax payment and collection. The fifth chapter, which is also the last, deals with summarizing the views and opinions of foreign authors that reflect on the findings of the thesis.

Kľúčové slová: Finland, Estonia, Slovakia, modern technologies, VAT gap

O B S A H

Úvod	10
1 Súčasný stav riešenej problematiky	12
1.1 Teoretické vymedzenie platenia a výberu daní	12
1.2 Správa daní v Slovenskej republike	15
1.2.1 Správca dane a osoby zúčastnené na správe daní	16
1.2.2 Platenie dane	17
1.2.3 Finančná správa Slovenskej republiky a jej elektronizácia	20
1.3 Možnosti využitia technológie v oblasti daní	22
1.3.1 Vplyv na jednoduchosť platenia daní	22
1.3.2 Vplyv na daňový únik	24
1.3.3 Vplyv na zlepšenie výberu daní v menej rozvinutých krajinách	28
1.3.4 Možnosť využitia technológie blockchain v oblasti daní	31
2 Cieľ práce	34
3 Metodológia práce	35
4 Výsledky práce	37
4.1 Digitálne verejné služby vo vybraných krajinách	37
4.2 Fínsko – od papiera smerom k digitálnej krajine	39
4.2.1 Projekt Tyvi	39
4.2.2 Projekt BIS	40
4.2.3 Interaktívne elektronické služby	41
4.2.4 Program MyTax	42
4.2.5 Digitálni asistenti	43
4.2.6 Súhrn moderných technológií využívaných vo Fínsku na zjednodušenie platenia a výberu daní	45
4.2.7 Vývoj daňovej medzery na DPH vo Fínsku	46

4.3	Estónsko – od rozpadu Sovietskeho zväzu až po najkonkurencieschopnejší daňový systém.....	48
4.3.1	Estónsko: Cesta k digitálnemu hospodárstvu a inovatívnym riešeniam v oblasti verejnej správy.....	48
4.3.2	Súhrn moderných technológií využívaných v Estónsku a ich vplyv na zjednodušenie platenia a výberu daní.....	49
4.3.3	Vývoj medzery DPH v Estónsku	52
4.4	Slovensko – výrazné zlepšenie vo využívaní moderných technológií na platenie a výber dane	54
4.4.1	eDane	54
4.4.2	eKasa.....	56
4.4.3	Platenie daní prostredníctvom karty	56
4.4.1	Vývoj daňovej medzery DPH na Slovensku.....	57
4.4.2	Rozhovor so zamestnancom Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky	59
4.4.3	Odporúčania na zefektívnenie jednoduchosti platenia daní v Slovenskej republike	61
4.5	Posilňovanie cieľov daňových správ v oblasti dodržiavania predpisov prostredníctvom účinných a ľahko použiteľných služieb	63
4.5.1	Behaviorálne poznatky využité daňovými úradmi	64
4.5.2	Podpora samoobslužných služieb	66
4.5.3	Mobilné aplikácie	68
4.5.4	Aplikačné programové rozhranie.....	68
5	Diskusia	70
	Záver	72
	Zoznam použitej literatúry	75

Úvod

V súčasnosti žijeme v dobe, kedy moderné technológie prenikajú do všetkých oblastí našich životov. Nielenže sa stávajú neoddeliteľnou súčasťou našej práce a súkromného života, ale tiež majú obrovský vplyv na spôsob, ako riadime naše financie a plníme svoje zákonné povinnosti. Jednou z oblastí, ktoré sa stávajú viac a viac závislé od moderných technológií, je daňový systém.

Téma diplomovej práce, "Vplyv technológii na platenie a výber daní", je zaujímavá z niekoľkých dôvodov. Po prvé, moderné technológie majú vplyv na spôsob, akým ľudia platia dane a podávajú daňové priznania. Zatiaľ čo niektoré krajiny ešte stále používajú tradičné spôsoby podávania daňových priznaní, ako sú papierové formuláre, iné krajiny prešli na plne automatizované systémy, ktoré umožňujú podávať daňové priznanie online. Tieto systémy môžu byť rýchlejšie a efektívnejšie, avšak zároveň prinášajú nové riziká, ako sú kybernetické útoky a podvody.

Ďalším dôvodom, prečo je táto téma zaujímavá, je skutočnosť, že moderné technológie môžu mať významný vplyv na výber daní. V mnohých krajinách sa technológie využívajú na zlepšenie kontroly a overovania daňových povinností občanov a podnikov. Tieto technológie môžu zahŕňať rôzne nástroje na monitorovanie príjmov a výdavkov, analýzu údajov a identifikáciu daňových podvodov. Avšak s týmito výhodami prichádza aj zodpovednosť vlád a finančných inštitúcií za správnu ochranu osobných údajov a dodržiavanie zákonných noriem.

Diplomová práca je tvorená dvomi časťami - a to teoretickou a praktickou, ktoré spolu úzko súvisia. Na úvod teoretickej časti rozoberieme teoretické vymedzenie platenia a výberu daní. Plynule postúpime k nahliadnutiu na správu daní v Slovenskej republike, kde sa budeme venovať kľúčovým zmenám v oblasti elektronizácie a taktiež sa pozrieme na platenie daní. Separátne sa budeme venovať aj daňovým únikom a faktorom spôsobujúcim ich vznik. Na záver teoretickej časti nazrieme na populárnu technológiu blockchain, ktorá môže v budúcnosti slúžiť na značné zjednodušenie platenia a výberu daní a takisto aj na experimenty ekonómky Oyebuly Okunogbe, ktoré výrazne zjednodušili a zlepšili platenie a výber daní v menej rozvinutých krajinách.

Hlavným zameraním diplomovej práce bude sledovanie využitia technológií digitalizovania daní vo vybraných krajinách a ich vplyv na správu daní.

Krajiny ako sú Fínsko a Estónsko preukazujú výborné výsledky v oblasti digitalizácie a dosahujú najmenšiu daňovú medzeru na DPH v celej Európskej únii. Súčasťou praktickej časti bude aj formulácia odporúčaní pre Slovensko, ktoré by mohlo na základe príkladov zavádzania technológií vo Fínsku a Estónsku zefektívniť výber a platenie daní a taktiež znížiť daňovú medzeru na DPH. Odporúčania boli formulované aj na základe rozhovoru so zamestnankyňou Finančného riaditeľstva SR a absolventkou Ekonomickej univerzity v Bratislave.

Ďalšími vybranými krajinami sú Česko, Írsko, Taliansko a Veľká Británia, pri ktorých uvádzame širokospektrálnosť využitia moderných technológií v oblasti daní. Zameriame sa na rôzne technológie, ako napríklad online formuláre, chatboty, mobilné aplikácie a automatizované systémy. Cieľom práce je poskytnúť prehľad o tom, ako moderné technológie ovplyvňujú daňové systémy v rôznych krajinách a aké príležitosti prináša trend digitalizovania.

1 Súčasný stav riešenej problematiky

1.1 Teoretické vymedzenie platenia a výberu daní

Dane sú jedným z najdôležitejších výtvorov ľudstva a patria k neodlúčiteľnej súčasti každodenného života. Práve preto je dôležité aby sme si v tejto podkapitole vysvetlili dôležitosť platenia daní vo vzťahu k funkciám daní a taktiež k všeobecnému určeniu kto je povinný platiť daň a kto ju vyberá. Ďalej sa v tejto podkapitole pozrieme na stručný prehľad hlavných znakov daní.

Dane predstavujú peniaze tvoriace hlavný zdroj príjmov väčšiny vlád, ktoré sú následne využívané na zlepšenie ekonomickej situácie v krajine a všetkých obyvateľov, ktorí v nej žijú.¹ Dôležitosť platenia daní odzrkadľuje fakt, že daňové príjmy tvoria vo vyspelých krajinách viac než 95% celkových verejných príjmov.²

Všeobecne môžeme povedať, že s platením dane sa stretne počas svojho života každý, no nie každý musí platiť rovnaký typ daní. Faktom je, že každé euro zaplatené na daniach, začína ako euro získane z príjmu. Inými slovami, ak získaný príjem dosahuje výšku 1100 Eur v krajine s pevnou sadzbe dane z príjmu 10%, tak 110 eur bude predstavovať daň, ktorá je zrazená z príjmu. Následne si rovnaký človek v jurisdikcii s 5% daňovou sadzbou z obratu, zaobstará mobilný telefón v hodnote 500 Eur. To znamená, že pri kúpe mobilného telefónu zaplatí ďalších 25 Eur na daniach. Celkovo sa teda na daniach vybralo 135 Eur, avšak nie v rovnaký čas.³

Daňový subjekt predstavuje osobu, ktorej povinnosť je zaplatiť vopred uloženú daň, ktorá môže byť v daňových zákonoch identifikovaná priamo alebo nepriamo. Podľa predošlého vymedzenia rozlišujeme dve skupiny daní:

- i. **Priame dane** – určenie daňového subjektu je jasne vymedzené a priamo adresné pre osoby povinné zaplatiť daň (daň z príjmu fyzických osôb, daň z príjmu právnických osôb, daň z nehnuteľností a ďalšie),

¹ INVESTOPEDIA. Taxes Definition: Types, Who pays, and Why [online]. 2022. [cit. 2022-9-11]. Dostupné na: <<https://www.investopedia.com/terms/t/taxes.asp>>

² OCHRANA, František a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance*. 1. vyd. Praha : Grada, 2010. s. 171. ISBN 978-80-247-3228-2.

³ TAX FOUNDATION. The three Basic Tax Types [online]. 2022. [cit. 2022-9-11]. Dostupné na: <<https://taxfoundation.org/the-three-basic-tax-types/>>

- ii. **Nepriame dane** – pri tomto type daní nie je možné priamo stanoviť daňovníka v zákone. Práve daňovník a daňový platiteľ sú súčasťou mechanizmu zdanenia. Daňového platiteľa predstavuje fyzická alebo právnická osoba, podľa daňového zákona definovaná ako výberca dane s povinnosťou odvieť daň do rozpočtu. Daňovník je považovaný aj za anonymného spotrebiteľa, u ktorého je zaplatená daň súčasťou ceny tovarov alebo služieb.⁴

Platenie a výber daní, môžeme označiť za nekonečný súboj medzi štátom, ktorého snahou je daň vybrať a daňovými subjektmi, s cieľom čo najviac znížiť svoje daňové povinnosti. Výber daní sa realizuje v štruktúrach moderného štátu prostredníctvom špeciálnych orgánov s určitými právomocami. Tieto orgány sa nazývajú správcovia dane a ich činnosť spočíva v kontrole včasného a dôkladného plnenia daňových povinností jednotlivých daňových subjektov. Veľa autorov v rámci termínov „správa daní“ a „daňová správa“ vyjadrilo názorové odlišnosti na ich význam. Správu daní definujú ako postup vzťahujúci sa na zabezpečenie úhrady dane, zatiaľ čo daňovú správu predstavuje súbor inštitúcií zabezpečujúcich všetky činnosti v spojení so správou daní. Hricová a Vajda rozdeľujú správu daní nasledovne:

- Internú správu daní – patrí sem správa písomnej agendy daňovníka, účtovanie daní vrátane finančného vyrovnanie preplatiek a nedoplatkov a vyrubovanie a vymáhanie daní.
- Externú správu daní – ide o vyhľadávaciu činnosť, miestne zisťovanie a daňovú kontrolu.⁵

Ako bolo už spomenuté, dane tvoria hlavný zdroj príjmov väčšiny štátov a práve preto je nesmierne dôležité platiť dane. V nasledujúcej časti sa pozrieme na dôležitosť platenia daní vo vzťahu k funkciám daní.

Najdôležitejšou funkciou daní je získanie príjmov do verejných rozpočtov, ktoré sú následne využité na zaistenie základných funkcií štátu. V súvislosti s jej ekonomickou podstatou sa táto funkcia nazýva ako fiškálna funkcia. Okrem tejto funkcie však rozlišujeme ďalšie 3 funkcie, ktorými sú:

⁴ LÉNÁRTOVÁ, Gizela. *Daňové systémy*. 1. vyd. Bratislava : EKONÓM, 2015. s. 46. ISBN 978-80-225-4029-2.

⁵ Tamtiež, s. 104

- 1) **Alokačná funkcia** - dane sa vo forme alokačnej funkcie využívajú v takom prípade, ak je trh neefektívny pri alokácii zdrojov. Ide o sústreďovanie prostriedkov do takých odvetví, kde by sa im pri neefektívnej alokácii zdrojov nedostávalo. Príkladom pre alokačnú funkciu je odstránenie výroby statkov s negatívnym environmentálnym dopadom.⁶
- 2) **Redistribučná funkcia** - podľa Kubátovej je redistribučná funkcia dôležitá najmä vďaka jej schopnosti presúvať časti dôchodkov smerom od bohatších k chudobnejším, a znižovať tak dôchodkovú nerovnosť.⁷ Príkladom pre redistribučnú funkciu je vo väčšine prípadov progresívna daň z príjmov. Dôležité je dodať, že prerozdelenie od bohatších k chudobnejším bude značne výraznejšie v štáte s prevyšujúcim počtom obyvateľov s nízkym príjmom, než v opačnom prípade.⁸
- 3) **Stabilizačná funkcia** – dane vystupujú vo forme stabilizačnej funkcie s cieľom zmierniť ekonomické výkyvy a zaistiť dosiahnutie stanovených ekonomických cieľov (cenová stabilita a požadovaná zamestnanosť). Prostredníctvom tejto funkcie môžu daňové systémy ovplyvňovať národnohospodárske ukazovatele.⁹ Nástrojmi pre stabilizačnú funkciu sú najmä štátny rozpočet slúžiaci ako stabilizátor ekonomiky, diskkrétne opatrenia a taktiež vstavané automatické stabilizátory. Medzi diskkrétne opatrenia patria napríklad zmeny sadzieb daní alebo zavedenie a rušenie daní. Do automatických stabilizátorov môžeme zaradiť systém sociálnych dávok alebo dávky v nezamestnanosti.¹⁰

Z historického hľadiska je daň taktiež definovaná pomocou nasledovných charakteristických znakov:

- a. **Povinná, zákonom stanovená platba** – táto povinnosť má pôvod v povahe verejných statkov a v odpore daňových subjektov platiť daň za ich

⁶ HUŇADY, Ján – IŠTOK, Michal. *Daňový systém*. 1. vyd. Banská Bystrica : Belianum, 2020. s. 22. ISBN 978-80-557-1725-8.

⁷ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2010. s. 19. ISBN 978-80-7357-574-8.

⁸ HUŇADY, Ján – IŠTOK, Michal. *Daňový systém*. 1. vyd. Banská Bystrica : Belianum, 2020. s. 22. ISBN 978-80-557-1725-8.

⁹ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2010. s. 19. ISBN 978-80-7357-574-8.

¹⁰ HUŇADY, Ján – IŠTOK, Michal. *Daňový systém*. 1. vyd. Banská Bystrica : Belianum, 2020. s. 22. ISBN 978-80-557-1725-8.

používanie. Dane predstavujú nedobrovoľné bremeno pre tie subjekty, ktoré musia platiť daň.

- b. **Neúčelová platba,**
- c. **Nenávratná platba** – nenávratnosť dane spočíva v nemožnosti požiadania o vrátenie dane v jej pôvodnej alebo zmenenej forme.
- d. **Neekvivalentná platba** – neekvivalentnosť odráža fakt, že daňový subjekt za zaplatenie dane nedostáva žiadnu protihodnotu.
- e. **Opakujúca sa platba (pravidelne aj nepravidelne),**
- f. **Určená platba do verejného rozpočtu** – daň je platbou smerujúcou do verejného rozpočtu, kde nesporne predstavuje najdôležitejší príjem verejných rozpočtov.¹¹

Široký uvádza, že existuje značné množstvo definícií daní, no najpoužívanejšou je nasledovná - definuje daň ako povinnú, zákonom stanovenú čiastku, prostredníctvom ktorej sa na nenávratnom princípe znižuje časť nominálneho dôchodku daného ekonomického subjektu.¹²

Ako bolo vyššie uvedené, dane sú povinnou platbou a preto nedodržiavanie tejto povinnosti a úmyselné vyhýbanie sa plateniu daní je podľa zákona trestnou činnosťou.¹³

1.2 Správa daní v Slovenskej republike

V nadväznosti na všeobecné vysvetlenie kto platí daň a kto ju vyberá, sa v tejto podkapitole budeme venovať danej téme podrobnejšie, a to konkrétne správe daní v Slovenskej republike. Taktiež sa budeme venovať kľúčovým zmenám v oblasti elektronizácie finančnej správy Slovenskej republiky. Získané poznatky následne využijeme v praktickej časti, kde sa zameriame na štáty s najlepšimi technologickými vymoženosťami v oblasti daní a vyhodnotíme, ktoré z nich by zlepšili náročnosť, resp. zjednodušili platenie a výber daní v Slovenskej republike.

¹¹ ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teórie s praktickou aplikáciou*. Praha : C.H.Beck, 2003. s. 9. ISBN 80-7179-413-9.

¹² Tamtiež, s. 9

¹³ INVESTOPEDIA. Taxes Definition: Types, Who pays, and Why [online]. 2022. [cit. 2022-9-11]. Dostupné na: <<https://www.investopedia.com/terms/t/taxes.asp>>

Úlohou správcu dane je spravovať a riadiť procesy správneho zaistenia a vyberania dane. Správa daní v Slovenskej republike a jej právna úprava je obzvlášť zakotvená v zákone č. 563/2009 Z. z. o správe daní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ďalej v zákone č. 442/2012 Z. z. o medzinárodnej pomoci a spolupráci pri správe daní v znení neskorších predpisov a taktiež aj v jednotlivých osobitných predpisoch.

1.2.1 Správca dane a osoby zúčastnené na správe daní

Podľa zákona je za správcu dane v Slovenskej republike považovaný daňový úrad, colný úrad a obec. „Osobami zúčastnenými na správe daní sú:

- a) príslušník finančnej správy, zamestnanec, ktorého zamestnávateľom je finančné riaditeľstvo alebo obec, alebo starosta obce (ďalej len „zamestnanec správcu dane“),
- b) druhostupňový orgán, ktorým je
 - 1. finančné riaditeľstvo vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhoduje správca dane,
 - 2. ministerstvo vo veciach, v ktorých rozhoduje finančné riaditeľstvo,
- c) daňový subjekt, ktorým je osoba, ktorej tento zákon alebo osobitné predpisy ukladajú povinnosti alebo priznávajú práva; na účely tohto zákona a osobitných predpisov sa organizačná jednotka združenia, ktorá koná vo svojom mene, považuje za právnickú osobu,
- d) iná osoba ako daňový subjekt, ktorá má práva a povinnosti pri správe daní alebo ktorej práva a povinnosti sú správou daní dotknuté.“¹⁴

V štruktúrach Slovenskej republiky sú daňové príjmy, ktoré sú súčasťou príjmu štátneho rozpočtu, vyberané daňovým úradom. Ten taktiež zabezpečuje správu a výber jednotlivých daní tvoriacich príjem plynúci do rozpočtov obcí a vyšších územných celkov. Dôležitú úlohu zohráva daňový úrad aj pri nadmernom odpočte DPH, kde realizuje jeho vrátenie platiteľom DPH. Do príjmov, ktoré vyberá daňový úrad zaradujeme: daň z príjmu právnických osôb, daň z pridanej hodnoty, daň z motorových vozidiel a daň z poistenia.¹⁵

¹⁴ Zákon č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov, v znení neskorších predpisov

¹⁵ SCHULZOVÁ, Anna. *DAŇOVNÍCTVO*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2021. s. 343. ISBN 978-80-7552-509-3.

Ďalším správcom dane je v štruktúrach Slovenskej republiky colný úrad, ktorého úlohou je najmä správa nepriamych daní, finančná správa v oblasti colníctva a vykonávanie kontroly nad správnym dodržiavaním jednotlivých predpisov. Colný úrad a daňový úrad sú oba správcami daní, ktoré zhromažďujú daňové príjmy plynúce do štátneho rozpočtu. Tretím správcom daní sú obce, ktoré majú právomoc stanovovať miestne dane a poplatky a zabezpečovať ich správu. Vzhľadom na túto právomoc sa všetci traja správcovia daní (colný úrad, daňový úrad a obce) podieľajú na identifikácii a úhrade daní. Táto právomoc však tvorí iba časť z viacerých právomocí, ktoré sú im príslušnými zákonmi určené.¹⁶

1.2.2 Platenie dane

Na uhradenie daňovej povinnosti môže daňový subjekt v rámci Slovenskej republiky využiť dva nasledovné spôsoby, a to bezhotovostný prevod a hotovosť. Zaplatenie dane v hotovosti môže daňový subjekt vykonať:

1. „poštovým poukazom na príslušný účet správcu dane,
2. zamestnancovi správcu dane pri výkone exekúcie podľa tohto zákona, ak ide o platby, ktoré majú byť daňovou exekúciou vymožené, alebo ak ide o sankcie vyberané podľa osobitných predpisov,
3. pri platbách do 300 eur správcovi dane, ktorým je obec; na túto platbu je zamestnanec správcu dane povinný vydať príjmový pokladničný doklad.“¹⁷

Na identifikáciu platby je potrebné aby daňový subjekt uviedol správne označenie platby, ktoré je stanovené podľa všeobecne záväzného právneho predpisu, vydaného ministerstvom. V prípade, ak daňový subjekt platbu správne alebo vôbec neoznačí, tak správca dane použije platbu v nasledovnom poradí:

- a) „na úhradu daňovej pohľadávky na dani, na ktorú bola platba určená, s najstarším dátumom splatnosti v čase prijatia platby,
- b) na úhradu daňového nedoplatku na dani, na ktorú bola platba určená, s najstarším dátumom splatnosti v čase prijatia platby,

¹⁶ SCHULZOVÁ, Anna. *DAŇOVNÍCTVO*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2021. s. 343. ISBN 978-80-7552-509-3.

¹⁷ Zákon č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov, v znení neskorších predpisov

- c) na úhradu splatného preddavku na daň, na ktorú bola platba určená, s najstarším dátumom splatnosti v čase prijatia platby,
- d) na úhradu exekučných nákladov a hotových výdavkov, daňovej pohľadávky na inej dani, daňového nedoplatku na inej dani, splatného preddavku na daň na inej dani, nedoplatku na cle, pohľadávky na iných platbách a nedoplatku na iných platbách s najstarším dátumom splatnosti v čase prijatia platby.¹⁸

V roku 2012 nadobudlo účinnosť nariadenie Ministerstva financií Slovenskej republiky s označením č. 378/2011 Z. z., v ktorom je stanovené, že daňový subjekt musí predpísanou formou označiť platbu dane. Podľa tejto vyhlášky je stanovený presný spôsob označenia platby dane pri bezhotovostnom prevode a pri platbe poštovým poukazom na účet správcu dane. Pri bezhotovostnej platbe je potrebné, aby bola platba označená:

- číslom účtu daňového subjektu,
- číslom účtu správcu dane,
- sumou platby dane,
- variabilným symbolom,
- informáciou pre správcu dane v prípade potreby.

Ak sa daň zaplatí prostredníctvom poštového poukazu, je potrebné, aby bola vykonaná platba označená:

- číslom účtu správcu dane,
- variabilným symbolom,
- sumou platby dane,
- informáciou pre správcu dane v prípade potreby,
- menom a priezviskom, adresou trvalého pobytu daňového subjektu (fyzická osoba) alebo obchodným menom a sídlom daňového subjektu (právnická osoba).¹⁹

Označovanie platby môže spočiatku pôsobiť chaoticky, ale na správne označenie platby slúžia daňovým subjektom dostupné zoznamy s uvedenými druhmi daní, a k nim príslušnými predčísliami účtov.²⁰

¹⁸ Zákon č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov, v znení neskorších predpisov

¹⁹ SCHULZOVÁ, Anna. *DAŇOVNÍCTVO*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2021. s. 371. ISBN 978-80-7552-509-3.

²⁰ Tamtiež, s. 371

Dôležitou súčasťou je taktiež deň platby, ktorý sa pri bezhotovostnom prevode považuje za deň, kedy bola odoslaná suma odpísaná z účtu. V takomto prípade je povinnosťou banky oznámiť správcovi dane kedy prišlo k odoslaniu platby. Pri platbe v hotovosti je dňom platby práve deň, kedy bola platba prevzatá poštou alebo zamestnancom správcu dane.²¹

V takom prípade, že daňový subjekt príslušnú daň nezaplatí, vznikne daňovníkovi daňový nedoplatok, a zároveň sa stane daňovým dlžníkom. Daňový nedoplatok predstavuje sumu, ktorú daňový subjekt neuhradil v lehote splatnosti dane. Tento nedoplatok môže byť aj odpustený, avšak to len v takom prípade, ak by vymáhanie nedoplatku malo za dôsledok ohrozenie výživy daňového dlžníka. Takéto upustenie od nedoplatku ale nemôže nastať pri spotrebných daniach a dani z pridanej hodnoty.²²

V prípade daňového nedoplatku je umožnený aj odklad platenia dane alebo platenie dane v splátkach, ak je splnená najmenej jedna z nasledujúcich podmienok:

- uhradením dane bude ohrozená výživa daňového subjektu alebo osôb na jeho výživu odkázaných,
- pokles príjmov u daňového subjektu a nemožnosť zaplattenia dane v lehote, a to najmä z dôvodu mimoriadnej situácie, ako napríklad vojna alebo živelná pohroma,
- zvýšenie platobnej neschopnosti pri výraznom obmedzení spôsobené zaplattením dane,
- ďalšie preukázateľné dôvody, pri ktorých nie je možné daň uhradiť.²³

Základným problémom pri správe daní bolo vždy získavanie informácií o daňových subjektoch a ich činnosti a to dokonca aj počas dvadsiateho storočia, kde boli jednotlivé informácie obmedzené v dôsledku rôznych faktorov. Jedným z faktorov boli transakcie v hotovosti, pri ktorých neexistovali žiadne „papierové stopy“ slúžiace na overenie presnosti správ. Ďalším faktorom sú ukryté príjmy a aktíva na offshore účtoch (daňový raj), ako aj presunuté zisky spoločností do štátov s nízkymi daňovými sadzbami prostredníctvom

²¹ FINANANČNÁ SPRÁVA. Zaplattenie dane z príjmov [online]. 2019. [cit. 2022-9-14]. Dostupné na: <<https://www.financnasprava.sk/sk/obciana/dane/dan-z-prijmov/zaplattenie-dan-prijem>>

²² SCHULZOVÁ, Anna. *DAŇOVNÍCTVO*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2021. s. 381. ISBN 978-80-7552-509-3.

²³ FINANANČNÁ SPRÁVA. Odklad platenia dane alebo povolenie splátok [online]. 2022. [cit. 2022-9-14]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Dane/Metodicke_usmernenia/Danovy_proces/2022/2022.03.17_Odkl_platenia_57ods2.pdf>

transferových cien. Presunuté zisky boli síce nahlásené, ale nebolo ich možné overiť. Zmeny v technológiách však výrazne ovplyvnili prenos informácií pre daňové správy. Spomínané zmeny sú z väčšej časti koncentrované vo vyspelých krajinách, ale objavujú sa aj v rozvojových krajinách. Medzi organizácie apelujúce na technologické zmeny patria: Medzinárodný menový fond, Svetová banka, organizácie jednotlivých krajín a rôzne neziskové inštitúcie.²⁴ Technologické inovácie sa premietli do väčšieho využívania:

- elektronickej hotovosti,
- technológie blockchain,
- dodávateľských reťazcov,
- siete P2P (Peer-to-peer),
- elektronického obchodu.

Rastúce využívanie elektronickej hotovosti a digitálnych mien umožňuje vláde zlepšovať schopnosť vyberať dane, a to práve zvýšením schopnosti sledovať transakcie, a následne ich analyzovať. Všetky tieto inovácie sa podieľajú na znížení počtu daňových únikov a vyhýbaní sa daňovej povinnosti.²⁵

1.2.3 Finančná správa Slovenskej republiky a jej elektronizácia

Dôležitou súčasťou výberu daní v SR je elektronizácia a využitie moderných technológií. Prvotné kroky zavedenia elektronizácie s výhľadom na zjednodušenie výberu a platenia dane prostredníctvom programu UNITAS, boli zakomponované už do koncepcie reformy daňovo-odvodového systému.²⁶

Finančná správa Slovenskej republiky predstavuje orgán štátnej správy Slovenskej republiky, ktorej založeniu predchádzalo schválenie reformy daňovej a colnej správy. Hlavným účelom Finančnej správy je prostredníctvom efektívneho výberu daní naplniť príjmovú časť štátneho rozpočtu SR a rozpočtu EÚ. Od roku 2012 až po súčasnosť

²⁴ ALM, James. Tax evasion, technology and inequality. In *Economics of Governance* [online]. 2021, č. 22, s. 2. [cit. 2022-9-14]. ISSN 1435-8131. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/publication/348758290_Tax_evasion_technology_and_inequality>

²⁵ ALM, James a kol. New technologies and the evolution of tax compliance. In *Virginia Tax Review* [online]. 2020, roč. 39, č. 3, s. 311. [cit. 2022-9-14]. Dostupné na: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3604507>

²⁶ FINANANČNÁ SPRÁVA. Finančná správa [online]. 2023. [cit. 2022-9-14]. Dostupné na: <<https://www.financnasprava.sk/sk/financna-sprava>>

si finančná správa prešla mnohými významnými zmenami v oblasti elektronizácie. Do týchto zmien rozhodne patria nové projekty v oblasti zefektívnenia výberu daní a cla, ako aj boj proti daňovým podvodom. Vďaka týmto projektom priniesol výber daní a efektívny boj proti daňovým podvodom v uplynulých rokoch do štátnej pokladnice viac ako 3,7 mld. Eur. Projekty boli úspešné aj v oblasti daňovej medzery, ktorá sa vďaka nim znížila zo 41 percent na 26 percent. Medzi najdôležitejšie projekty bezpochybné patria:

- 1) **Informačný systém ISFS-SD** – začiatkom marca 2015 došlo k spusteniu nového informačného systému a zároveň k nahradeniu staršieho a nefunkčného informačného systému. Nový informačný systém je bezpečnejší a medzi jeho výhody patrí najmä nemožnosť spätne zmeniť údaje.
- 2) **Nový portál finančnej správy**- začiatkom roka 2014 bol spustený portál finančnej správy, prostredníctvom ktorého môžu občania vykonávať svoje daňové a colné povinnosti.
- 3) **Daňové a colné call centrum** – spustenie a zriadenie daňového a colného call centra, malo za dôsledok zjednodušenie komunikácie medzi finančnou správou a občanmi.²⁷
- 4) **Systém EMCS** – ide o celoeurópsky elektronický systém slúžiaci na sledovanie pohybu jednotlivých tovarov, podliehajúcich spotrebným daniam v rámci členských krajín Európskej únie. Kľúčovou výhodou a prínosom systému EMCS je zníženie administratívnej záťaže, a to práve kvôli nahradeniu staršieho papierového systému.²⁸
- 5) **Povinnosť elektronickej komunikácie s finančnou správou SR** – podľa § 14 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní: „povinnosť doručovať podania elektronickými prostriedkami podľa § 13 ods. 5 finančnej správy má:
 - a) daňový subjekt, ktorý je platiteľom dane z pridanej hodnoty alebo právnickou osobou zapísanou v obchodnom registri, alebo fyzickou osobou-podnikateľom registrovanou pre daň z príjmov,
 - b) daňový poradca za daňový subjekt, ktorého zastupuje pri správe daní,
 - c) advokát za daňový subjekt, ktorého zastupuje pri správe daní,

²⁷ FINANANČNÁ SPRÁVA. Finančná správa [online]. 2023. [cit. 2022-9-14]. Dostupné na: <<https://www.financnasprava.sk/sk/financna-sprava>>

²⁸ FINANANČNÁ SPRÁVA. Elektronický systém EMCS. [online]. 2023. [cit. 2022-9-14]. Dostupné na: <<https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/elektronicka-komunikacia/elektr-komunikacia-clo-emcs/elektronicky-system-emcs>>

- d) zástupca neuvedený v písmenách b) a c) za daňový subjekt podľa písmena a), ktorého zastupuje pri správe daní.“²⁹

1.3 Možnosti využitia technológie v oblasti daní

Hlavným zameraním tejto kapitoly bude vplyv využívania moderných technológií na jednoduchosť platenia daní, daňové úniky, zlepšenie výberu daní v menej rozvinutých krajinách a taktiež predstavenie technológie blockchain, ktorá môže v budúcnosti slúžiť na značné zjednodušenie platenia a výberu daní.

1.3.1 Vplyv na jednoduchosť platenia daní

V tejto podkapitole sa budeme venovať stručnému pohľadu na jednoduchosť platenia daní pomocou štúdie, ktorú vydala skupina Svetovej banky s poradenskou spoločnosťou PwC. Výška celkového daňového zaťaženia, postup úradov po podaní daňových priznaní a taktiež zavádzanie nových technológií sú v súčasnosti najväčšími výzvami pre množstvo krajín vo svete. Štúdia skúma a zároveň zostavuje rebríček na základe jednoduchosti platenia daní v 190 krajinách sveta. Rebríček pozostáva zo štyroch základných parametrov:

- a. post-filing index,
- b. počet platieb,
- c. celkové daňové a odvodové zaťaženie,
- d. celkový čas potrebný na splnenie daňových a odvodových povinností³⁰

Post-filing index – analyzuje procesy nasledujúce po splnení daňových povinností pri žiadostiach o vrátenie daňových preplatkov a je tvorený zo 4 častí, ktorými sú: čas potrebný na vrátenie nadmerného odpočtu DPH (v hodinách), čas na získanie nadmerného odpočtu naspäť (v týždňoch), čas na vybavenie opravy neúmyselnej chyby v dani z príjmov právnických osôb vrátane z toho vyplývajúcej daňovej kontroly (v hodinách) a čas potrebný

²⁹ Zákon č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov, v znení neskorších predpisov

³⁰ PwC. Štúdia Paying Taxes 2020: Technológie výrazne uľahčujú platenie daní vo svete, Slovensko klesá v rebríčku [online]. 2019. [cit. 2022-9-29]. Dostupné na: <<https://www.pwc.com/sk/sk/aktualne-spravy/studia-paying-taxes-2020.html>>

na realizáciu daňovej kontroly dane z príjmov právnických osôb, ak je to potrebné (v týždňoch).³¹

Tabuľka 1: Porovnanie jednoduchosti platenia daní vo vybraných krajinách

Krajiny	Celková daňová a odvodová sadzba	Počet hodín	Celkový počet platieb	Post-filing index	Umiestnenie v rebríčku
Slovensko	49,7%	192h	8	87,2	55
Švédsko	49,1%	122h	6	90,7	31
Čína	59,2%	138h	7	50,0	105
USA	36,6%	175h	10,6	94,0	25
EÚ&EFTA	38,9%	161h	10,9	83,1	-

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (PwC, 2020)

S ohľadom na absenciu údajov z rokov 2022 a 2021, sú v tabuľke zahrnuté posledné dostupné údaje z roku 2020. Ako môžeme v tabuľke vidieť, najväčšie daňové a odvodové zaťaženie dosahuje Čína, kde táto úroveň dosiahla hodnotu 59,2%. Naopak, najmenšie daňovo-odvodové zaťaženie má USA, kde táto hodnota dosahuje 36,6%. Spomedzi všetkých krajín uvedených v tabuľke 1, dosahuje Slovensko najvyšší celkový počet hodín, potrebných na splnenie daňových a odvodových povinností, čo je zároveň až o 70 hodín viac než je potrebné vo Švédsku. Nutné je spomenúť celkovú daňovú a odvodovú sadzbu Slovenska, ktorá je až o 11,4 percentuálnych bodov vyššia ako priemer krajín EÚ&EFTA (Európske združenie voľného obchodu).

³¹ PWC. Štúdia Paying Taxes 2020: Technológie výrazne uľahčujú platenie daní vo svete, Slovensko klesá v rebríčku [online]. 2019. [cit. 2022-9-29]. Dostupné na: <<https://www.pwc.com/sk/sk/aktualne-spravy/studia-paying-taxes-2020.html>>

Tabuľka 2: Prehľad výsledkov a umiestnení Slovenskej republiky v rebríčku jednoduchosti platenia daní

Rok	Celková daňová a odvodová sadzba	Počet hodín	Celkový počet platieb	Post-filing index	Umiestnenie v rebríčku
2020	49,7%	192h	8	87,2	55
2019	49,7%	192h	8	87,2	48
2018	51,6%	192h	8	87,17	49
2017	51,6%	192h	8	80,57	56
2016	51,2%	188h	10	-	73

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (PwC, 2016-2020)

Tabuľka porovnáva vývoj uvedených ukazovateľov a rovnako aj umiestnenie Slovenska, ktoré sa v rámci rokov výrazne menilo. Ako uvádza štúdia Paying Taxes, Slovensko patrilo v roku 2014 k 18 krajinám, kde bolo zavedené elektronické podávanie daňových priznaní a platenie daní. Pozícia Slovenska sa v rebríčku rapídne nezlepšovala a počet hodín potrebný na splnenie daňových a odvodových povinností sa zvýšil o 4 hodiny. Aj keď pozitívom je zníženie celkového počtu platieb o 2 hodiny, tak podľa Ch. Serugovej je najviac alarmujúcim signálom porovnanie Slovenska s krajinami, ako napríklad Gruzínsko a Moldavsko, ktoré veľmi intenzívne riešia reformy daňovej správy a to im prinieslo umiestnenie ďaleko pred nami.³²

1.3.2 Vplyv na daňový únik

Ďalším dôležitým odzrkadlením dôležitosti technologických inovácií pri výbere a platení daní sú daňové úniky. Daňový únik úzko súvisí s digitalizáciou a novým využitím technológií v oblasti daní. V nasledujúcej časti sa budeme venovať daňovému úniku, ktoré sú prepojené s existenciou samotných daní a faktorom vzniku daňových únikov. Taktiež sa

³² PWC. Štúdia Paying Taxes 2020: Technológie výrazne uľahčujú platenie daní vo svete, Slovensko klesá v rebríčku [online]. 2019. [cit. 2022-09-29]. Dostupné na: <<https://www.pwc.com/sk/sk/aktualne-spravy/studia-paying-taxes-2020.html>>

pozrieme na vývoj medzery DPH v rámci Slovenskej republiky a ako technologické zmeny zmenili trend tohto vývoja.

Podľa Zubalovej je daňový únik považovaný za úsilie jednotlivcov vynaložené na vyhnutie sa plateniu daní nelegálnym spôsobom. Úsilie jednotlivcov vyhnúť sa plateniu daní pokladá za ich racionálnu voľbu v neistote, a to najmä pri vedomom nepriznaní príjmov v daňových priznaniach.³³

Daňový únik môže byť taktiež charakterizovaný ako protiprávne konanie jednotlivcov, ktorých cieľom je zníženie veľkosti daňovej povinnosti. Faktom je, že daňové úniky majú za dôsledok obmedzenie predpokladaných daňových výnosov a nie sú pre spoločnosť prospešné. Ďalším dôsledkom daňových únikov je obmedzenie daňovej spravodlivosti a to tým, že zámerné vyhýbanie sa plateniu daní zvýši daňovú záťažnosť celého obyvateľstva.³⁴

V odbornej literatúre sa často vyskytuje rozdelenie daňového úniku na legálny a nelegálny daňový únik. Východiskom pre toto rozdelenie je najmä zahraničná literatúra, kde sa definujú nasledujúce pojmy - *tax avoidance*, *tax evasion* a *tax flight*. Tax avoidance znamená vyhýbanie sa plateniu daní prostredníctvom dostupných trhlín v legislatíve. Tax evasion predstavuje úmyselné nezaplatenie dane, ktoré je docielené nelegálnym spôsobom. Posledným menovaným pojmom je tax flight, ktorý vyznačuje presun sídla daňových subjektov do daňových rajov, respektíve krajín s nízkym daňovým zaťažením.³⁵

Legálny daňový únik sa môže vyskytovať v dvoch formách - daňová úspora a vyhnutie sa dani. Pri oboch spôsoboch ide o legálny daňový únik, ktorý môže byť dosiahnutý správnym využitím zvýhodneného režimu stanoveného zákonom. Daňová úspora vzniká vtedy, keď daňový subjekt využíva poskytnuté možnosti na zníženie základu dane, poprípade všetky zákonom povolené úpravy základu dane. Príkladmi pre daňovú úsporu sú napríklad: odloženie dane pri tvorbe rezerv do budúca alebo samotné vzdanie sa určitých komodít, z ktorých následne nevzniká povinnosť platiť daň.³⁶

³³ ZUBALOVÁ, Alena a kol. *Daňové teórie a ich využitie v praxi*. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2008. s. 122. ISBN 978-80-8078-228-3.

³⁴ VANČUROVÁ, Alena – LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR*. 14. vyd. Praha : VOX, 2018. s. 44. ISBN 978-80-87480-63-2.

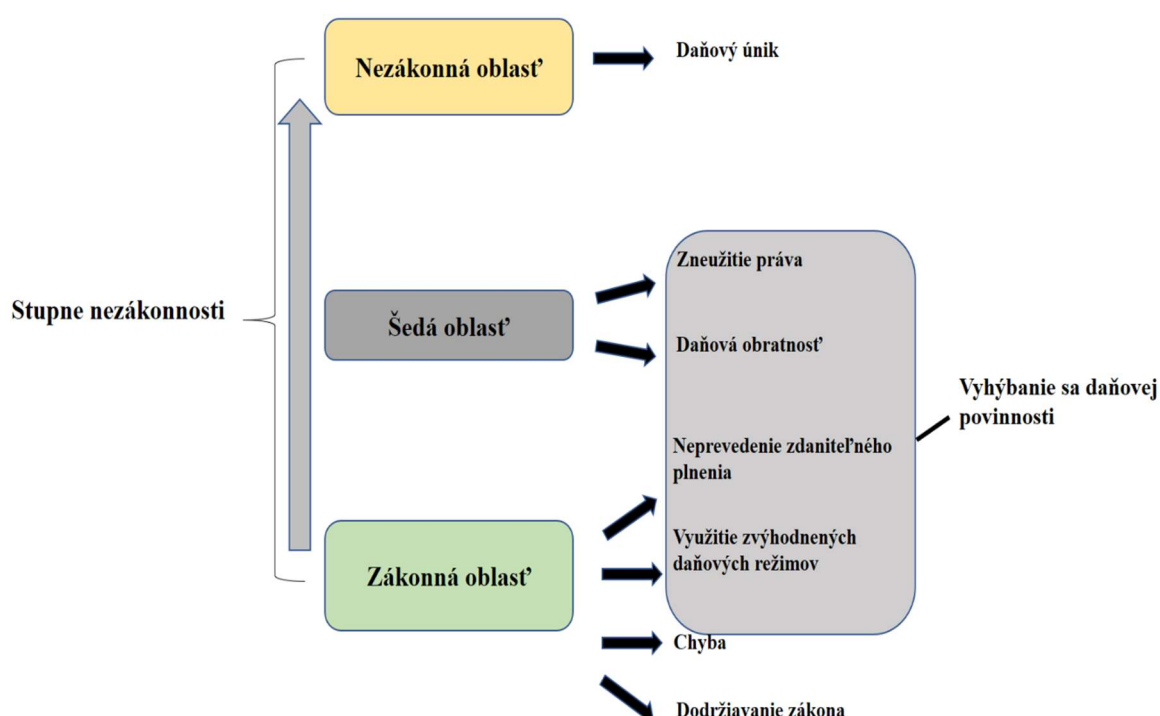
³⁵ LÉNÁRTOVÁ, Gizela. *Daňové systémy*. 1. vyd. Bratislava : EKONÓM, 2015. s. 277. ISBN 978-80-225-4029-2.

³⁶ VANČUROVÁ, Alena – LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR*. 12. aktualiz. vyd. Praha : 1. VOX, 2014. s. 391. ISBN 978-80-87480-23-6.

Podľa Vančurovej predstavuje vyhnutie sa dani minimalizáciu daňovej povinnosti tým, že daňový subjekt vyhľadáva jednotlivé nedokonalosti a medzery v daňovom systéme. Dôsledkom väčšieho využívania danej nedokonalosti systému môže byť až zmena konkrétneho daňového zákona. Aj keď nie je vyhnutie sa dani trestne stíhatelné, považuje sa v spoločnosti za nemorálne.³⁷

Určenie skutočnosti, či sa jedná o legálny alebo nelegálny daňový únik je veľmi náročné. Na tento fakt nadväzuje aj nasledujúci obrázok, zobrazujúci rozlíšenie daňového úniku a vyhýbanie sa daňovej povinnosti.³⁸

Obrázok 1: Stupne nezákonnosti

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Martinez, 1995)

Za najzreteľnejšie dôvody pre vznik daňových únikov sú faktory pôsobiace v ekonomickom a spoločenskom systéme na jednotlivé daňové subjekty. Medzi najdôležitejšie faktory spôsobujúce vznik daňových únikov zaradujeme:

- **sociálne a etické** – patrí sem právne vedomie prepojené s akceptovaním etických hodnôt celej spoločnosti,

³⁷ VANČUROVÁ, Alena – LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR*. 12. aktualiz. vyd. Praha : 1. VOX, 2014. s. 391. ISBN 978-80-87480-23-6.

³⁸ MARTINEZ, Jean-Claude. *Daňový únik*. 1. vyd. Praha : HZ Edition., 1995. s. 7. ISBN 80-901918-3-5.

- **spoločensko-politické** – súvisia s preukazovaním nesúhlasu voči rozhodnutiam výkonnej moci, ako napríklad vysoké daňové zaťaženie,
- **legislatívne** – predstavujú rôzne trhliny v legislatíve, ktoré jednotlivci využívajú vo svoj prospech,
- **daňovo-technické** – ide o faktory súvisiace s mechanizmom zdanenia, daňovej kontroly a taktiež s výškou daňového zaťaženia. Významnosť kvality a rozsahu daňovej kontroly je nespochybniteľná, pretože tým ovplyvňuje efektívnosť celého daňového systému. Vysoké daňové zaťaženie je ďalším dôvodom prečo daňový subjekt stráca záujem o dosahovanie vyššieho daňového základu,
- **psychologické** – pri psychologickom faktore ide o subjektívne správanie, ktoré je u každého jednotlivca odlišné. Pri niektorých jednotlivcoch môže ísť o averziu k riziku, spojeného s daňovým únikom alebo dokonca aj o inklináciu k riziku,
- **ekonomické** – taktiež ekonomické faktory premietnuté do vyspelosti ekonomiky vplývajú na vznik a rozsah daňových únikov. V období recesie ekonomiky sú daňové úniky vo väčšom množstve a vzor voči daniam výrazne rastie. Opakom je ekonomika vo fáze expanzie, kde množstvo daňových únikov klesá.³⁹

Dobrý daňový systém je taký, ktorý dosahuje ciele rovnosti, efektívnosti a primeranosti, avšak aj takýto daňový systém môže byť ohrozený, a to práve daňovými únikami. Toto nebezpečenstvo sa snažia vlády jednotlivých štátov eliminovať aj napriek veľkej snahe jednotlivcov a podnikov minimalizovať svoje daňové záväzky. Metódy na elimináciu daňových únikov, ako aj metódy jednotlivcov použité na minimalizáciu daňovej povinnosti sa postupom času a technologickým vývojom menia. Podľa Alma, technologické zmeny zlepšia schopnosť správcov dane zmenšiť počet daňových únikov a to najmä vďaka väčšej informovanosti a lepšej analýze. Taktiež tvrdí, že technologické zmeny otvoria nové, využiteľné cesty, pomocou ktorých sa jednotlivci a podniky môžu vyhnúť plateniu daní.⁴⁰

³⁹ LÉNÁRTOVÁ, Gizela. *Daňové systémy*. 1. vyd. Bratislava : EKONÓM, 2015. s. 280. ISBN 978-80-225-4029-2.

⁴⁰ ALM, James. Tax evasion, technology and inequality. In *Economics of Governance* [online]. 2021, č. 22, s. 2. [cit. 2022-9-26]. ISSN 1435-8131. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/publication/348758290_Tax_evasion_technology_and_inequality>

Najčastejšie sa daňové podvody vyskytujú v systéme DPH, v ktorom dochádza k zneužitiu inštitútu nadmerného odpočtu DPH. Príkladom pre takéto zneužitie môže byť fingovanie exportu tovaru do zahraničia, ktorý v skutočnosti neexistuje a bol zámerne odpredaný na území Slovenskej republiky. Práve kvôli tomuto problému sa pozrieme na vývoj medzery DPH v rámci Slovenskej republiky.

Daňová medzera je rozdiel medzi potenciálnym množstvom, ktoré by mohol štát podľa zákona vybrať na dani z pridanej hodnoty, a tým, koľko na nej reálne do štátneho rozpočtu vyberie.⁴¹

Daň z pridanej hodnoty tvorí najdôležitejšiu časť príjmu do štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, a práve preto je nesmierne dôležité, aby cieľom krajiny bola jej minimalizácia. Poplašným znamením bol pre Slovensko rok 2012, kde daňová medzera na DPH dosahovala úroveň až 40,3%. Bližšie sa však na tento vývoj pozrieme v praktickej časti, kde daňovú medzeru na DPH porovnáme s priemerom krajín Európskej únie.⁴²

1.3.3 Vplyv na zlepšenie výberu daní v menej rozvinutých krajinách

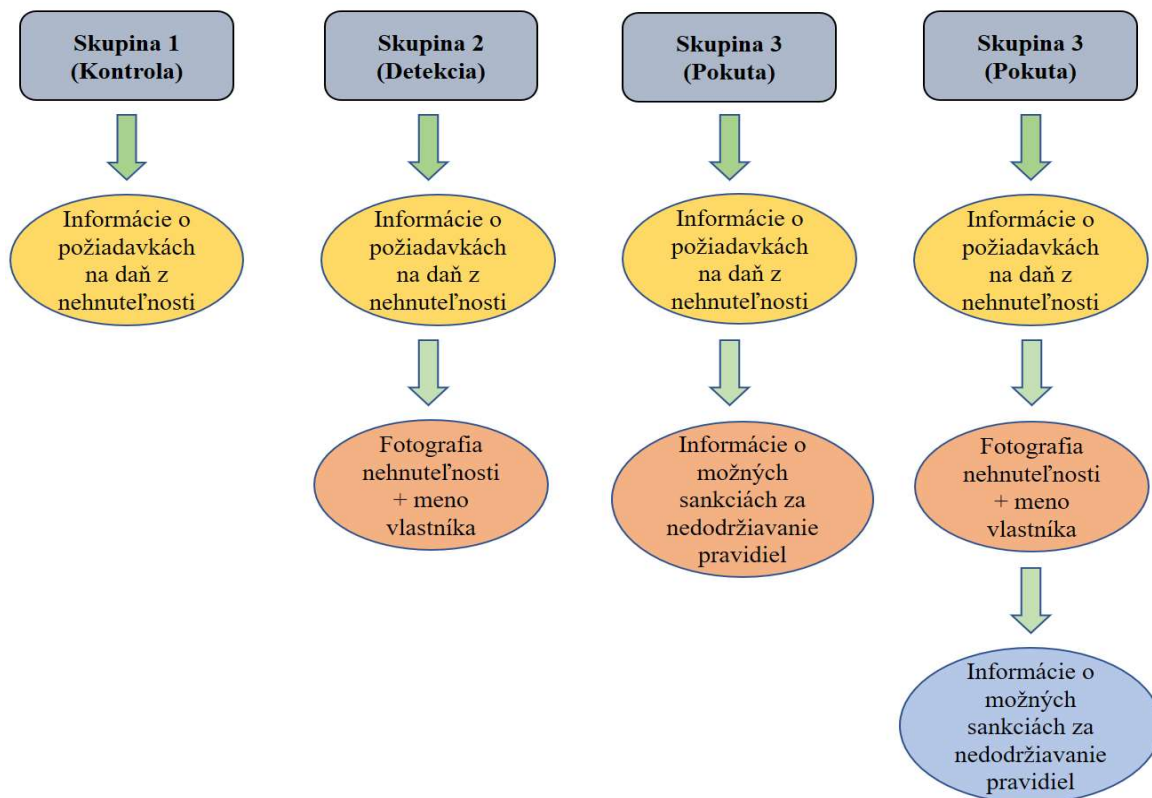
S cieľom pochopiť, ako môže technológia podporiť daňové systémy aj v menej rozvinutých krajinách, spolupracovala ekonómka Oyebola Okunogbe s daňovými úradmi v Libérii na experimente, ktorý sa zaoberal témou zdaňovania nehnuteľností. V západoafrickej krajine Libéria je miera dodržiavania platenia daní z nehnuteľností minimálna. V krajine neexistovala databáza obsahujúca údaje o hodnotách nehnuteľností, vlastníctve a hodnote danej nehnuteľnosti. Na začiatku experimentu boli vyškolení daňovým úradom v Libérii mladí ľudia tak, aby používali softvér s otvoreným zdrojovým kódom na tablete. Tento softvér slúžil na zaznamenávanie polohy, vlastníctva, fotografie a GPS polohy nehnuteľností. V roku 2014, keď experiment začínal, bolo v systéme uvedených 1000 nehnuteľností, no už o pár rokov neskôr sa počet nehnuteľností zvýšil na viac než 40 000. Záverom tohto projektu a požadovaných informácií, bola nová elektronická databáza, ktorej sa podarilo eliminovať nemožnosť správcu dane identifikovať nehnuteľnosti, mimo daňového registra. Vďaka novo dostupným informáciám o nehnuteľnostiach sa rozhodol

⁴¹ INESS. Čo je to daňová medzera (Hospodárske noviny) [online]. 2016. [cit. 2022-9-26]. Dostupné na: <<https://www.iness.sk/sk/stranka/11925-Co-je-to-danova-medzera-Hospodarske-noviny>>

⁴² FINANČNÁ SPRÁVA. Daňová medzera v percentuálnom vyjadrení jednoznačne klesá [online]. 2019. [cit. 2022-9-26]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/pre-media/novinky/archiv-noviniiek/detail-novinky/_dan-medzera-ts/bc>

daňový úrad v spolupráci s ekonómkou Okunogbe testovať jednotlivé postupy, vďaka ktorým by sa zvýšili daňové platby za nehnuteľnosti.⁴³

Obrázok 2: Návrhy experimentu

Zdroj: <https://rb.gy/9wz3q>

Testovanie spočívalo v rozdelení daňových subjektov do skupín. Prvej skupine bolo poslané všeobecné oznámenie, v ktorom boli poskytnuté informácie o požiadavkách na daň z nehnuteľnosti. Druhej skupine bolo poslané podobné oznámenie ako pri prvej skupine, avšak toto oznámenie bolo doplnené o fotografiu nehnuteľnosti s menom vlastníka. Tretia skupina dostala podobné oznámenie, ale doplnené o informácie o sankciách za nedodržiavanie pravidiel. Štvrtá a zároveň posledná skupina, dostala všetky spomenuté oznámenia.⁴⁴

⁴³ THE WORLD BANK. Filling the Gap by Filing Taxes: How Technology Can Aid Governments in Tax Collection [online]. 2022. [cit. 2022-09-29]. Dostupné na: <<https://www.worldbank.org/en/news/feature/2022/01/06/filling-the-gap-by-filing-taxes-how-technology-can-aid-governments-in-tax-collection>>

⁴⁴ THE WORLD BANK. Filling the Gap by Filing Taxes: How Technology Can Aid Governments in Tax Collection [online]. 2022. [cit. 2022-09-29]. Dostupné na: <<https://shorturl.at/ftNO4>>

Výsledkom experimentu bolo zistenie, že platby daní pri prvých 2 skupinách takmer vôbec nevzrástli, avšak pri poslednej skupine došlo až k desať percentnému nárastu zaplatených daní. Skupina 4 dosiahla až 5-násobne viac zaplatených daní, než prvá skupina. Toto zvýšenie platenie daní z nehnuteľností sa odrazilo na dodatočných daňových príjmoch, ktoré už len v prvom roku viac ako pokryli náklady na vytvorenie databázy nehnuteľností a následné posielanie oznámení. Dôležité je poznamenať, že aj napriek týmto vynikajúcim výsledkom, viac ako 85% vlastníkov nehnuteľností v skupine 4 vôbec nezareagovalo. Takéto správanie viedlo k poslaniu dodatočného listu majiteľom nehnuteľností v skupine 4. V tomto liste bolo uvedené, že každý kto nezareagoval na prvé poslané oznámenie, bude vybraný na intenzívne a podrobné sledovanie. Výsledkom bolo zvýšenie platieb daní za nehnuteľnosti o ďalších 7 percentuálnych bodov. Dohromady tieto experimenty poukázali na možný potenciál využívania technológií na mobilizáciu daní. Napriek tomu, veľkým problémom je podľa ekonómky Okunogbe fakt, že informovanosť daňového úradu o tom kto a koľko toho dlhuje, bez dôveryhodného presadzovania, zvýšené platby daní neudrží.⁴⁵

Ďalším experimentom ekonómky Okunogbe, ktorý poukazuje na dôležitosť, ale aj na limity technológie je experiment v Tadžikistane, kde bolo zavedené elektronické podávanie daňových priznaní. Ekonómka si Tadžikistan vybrala najmä pre jej veľký problém s korupciou, a taktiež kvôli vysokým nákladom pre firmy pri dodržiavaní predpisov. Zavedenie elektronického podania daňových priznaní výrazne ovplyvnilo korupciu v krajine a náklady firiem. Pri daňových subjektoch s vysokou pravdepodobnosťou neplatenia daní malo zavedenie tejto technologickej novinky za dôsledok až dvojnásobné zvýšenie platby daní. Podľa ekonómky bolo toto správanie s veľkou pravdepodobnosťou spôsobené tým, že vďaka tomuto zavedeniu boli obmedzené tajné dohody medzi daňovými subjektmi a daňovými úradníkmi. Elektronické podanie znížilo platby daní u daňových subjektov, u ktorých bola pravdepodobnosť vyhýbania sa plateniu daní nižšia, naznačujúc, že daňoví úradníci od nich požadovali vyššie platby.⁴⁶

⁴⁵ THE WORLD BANK. Filling the Gap by Filing Taxes: How Technology Can Aid Governments in Tax Collection [online]. 2022. [cit. 2022-09-29]. Dostupné na: <<https://www.worldbank.org/en/news/feature/2022/01/06/filling-the-gap-by-filing-taxes-how-technology-can-aid-governments-in-tax-collection>>

⁴⁶ THE WORLD BANK. Filling the Gap by Filing Taxes: How Technology Can Aid Governments in Tax Collection [online]. 2022. [cit. 2022-09-29]. Dostupné na: <<https://www.worldbank.org/en/news/feature/2022/01/06/filling-the-gap-by-filing-taxes-how-technology-can-aid-governments-in-tax-collection>>

Ekonomka Okungobe vo svojich experimentoch zdôrazňuje, že technológie sú iba jedným z mnohých nástrojov, ktoré môžu vlády využívať. Pre účinný daňový systém by vlády mali najprv identifikovať hlavnú prekážku a zamerať sa na jej riešenie.⁴⁷

1.3.4 Možnosť využitia technológie blockchain v oblasti daní

Blockchain predstavuje distribuovanú databázu uchovávajúcu jednotlivé informácie elektronicky, v digitálnej podobe, ktoré sú zdieľané medzi uzlami počítačovej siete. Elektronická databáza je najznámejšia najmä pre svoju dôležitú úlohu v oblasti kryptomenových systémov, kde bezpečne ukladá rôzne informácie o peňažných transakciách. Blockchain sa však od klasickej databázy odlišuje, a to najmä v štruktúre údajov. V klasickej databáze sa informácie zväčša ukladajú do tabuliek, zatiaľ čo blockchain vytvára tzv. „bloky“. Každý blok má svoju určenú úložnú kapacitu, ktorá sa po naplnení uzavrie, a následne prepojí s predošlým uzavretým blokom v časovej postupnosti. Prepojenie jednotlivých blokov vytvorí reťazec známy ako blockchain. Najčastejšími uloženými informáciami sú jednotlivé transakcie, avšak blockchain sa neobmedzuje ani na úschovu ľubovoľných informácií.⁴⁸ Využíva sa predovšetkým decentralizovaným spôsobom čo znamená, že jednotlivé uložené údaje sú nezmeniteľné a nezmazateľné.⁴⁹

Podľa Harvardských profesorov Iansitiho a Lakhaniho, by mohol existovať svet, ktorý by využíval databázu blockchain k tomu, že každá platba, transakcia, dohoda a taktiež každý proces by mal svoj podpis alebo zaznam, a ten by bolo možné následne overiť, identifikovať a aj zdieľať. To by malo za dôsledok elimináciu potreby využívania sprostredkovateľov, ako napríklad bankári a právnici, ktorých by nahradili stroje a algoritmy.⁵⁰

Daňové príjmy sú neodmysliteľnou súčasťou každej krajiny na svete. V žiadnej krajine na svete nie je možné zabezpečiť blahobyť občanov bez výberu daní, avšak čím sú

⁴⁷ THE WORLD BANK. Filling the Gap by Filing Taxes: How Technology Can Aid Governments in Tax Collection [online]. 2022. [cit. 2022-09-29]. Dostupné na: <<https://www.worldbank.org/en/news/feature/2022/01/06/filling-the-gap-by-filing-taxes-how-technology-can-aid-governments-in-tax-collection>>

⁴⁸ HAYES, Adam. Blockchain Facts: What Is It, How It Works, and How It Can Be Used [online]. 2023. [cit. 2022-10-5]. Dostupné na: <<https://www.investopedia.com/terms/b/blockchain.asp>>

⁴⁹ TERNZI, Carlos. How Blockchain Technology is Expanding Among Governments & Enterprise [online]. 2018. [cit. 2022-10-5]. Dostupné na: <<https://blockonomi.com/blockchain-technology>>

⁵⁰ IANSITI, Marco - LAKHANI, Karim. The Truth About Blockchain [online]. 2017. [cit. 2022-10-5]. Dostupné na: <<https://hbr.org/2017/01/the-truth-about-blockchain>>

jednotlivé daňové systémy komplexnejšie, tým budú platcovia daní platiť s väčšou ochotou. Je veľmi dôležité zamyslieť sa nad otázkou, čo by spôsobilo implementovanie technológie blockchain do daňových systémov, a aké by to prinieslo výhody. Existujú rôzne diskusie o možnom znížení daňových únikov, a taktiež o zvýšení daňovej povinnosti práve pomocou technológie blockchain.

Pri analýze využitia a aplikácie technológie do daňových systémov, by sa malo zvážiť viacero kľúčových funkcií daňovej správy, ako napríklad: povinnosť platiť daň, povinnosť podávať daňové priznania, viesť daňovú evidenciu a ďalšie. Avšak veľmi dôležité je aj monopolné postavenie daňových úradov pri kontrole a zhromažďovaní informácií. Daňové informácie sú osobné a jediný prístup k nim má daňový úrad a daňovník. V prípade blockchainu, prístup k informáciám môže byť bez povolenia alebo s povolením teda podľa toho, či prevádzka uzla, ktorý spracováva informácie vyžaduje povolenie. V tomto prípade povolenie vytvára schopnosť vytvárať, overovať alebo prezerať transakcie, avšak nie je možné ich meniť.⁵¹

Príkladom pre prístup k informáciám bez povolenia je kryptomena Bitcoin, kde je umožnené pripojiť sa komukoľvek, bez prezradenia svojej identity. Môžeme teda predpokladať, že využitie technológie blockchain v daňovom systéme by bolo s povolením, a teda prístup k informáciám by mali iba daňovník a daňový úrad. Možnosti využitia technológie blockchain pre daňovú správu:

1. Daň zo mzdy
2. DPH a digitálne faktúry
3. Zdieľanie informácií medzi daňovými úradmi

Daň zo mzdy – podľa viacerých analytikov sú súčasné daňové systémy nedokonalé, pretože jednotlivé vládne orgány zhromažďujú informácie duplicitne a následne vykonávajú audity na následnú úpravu. Tento problém by podľa nich mohla vyriešiť technológia blockchain, ktorá by vytvorila rýchlejší a menej nákladný proces platenia a vykazovanie dane zo mzdy. Aj napriek tomu sa však primárne problémy spojené s daňovými sústavami nachádzajú mimo reťazca, a tak zavedenie blockchainu nedokáže vyriešiť všetky tieto problémy.⁵²

⁵¹ MIK, Eliza. *The Cambridge Handbook of Smart Contracts, Blockchain Technology and Digital Platforms*. Cambridge : Cambridge University Press, 2019. s. 160–182. ISBN 978-1108492560.

⁵² MIK, Eliza – NOKED, Noam. Blockchain and Tax Administration: A Critical Assessment, [online]. 2021. [cit. 2022-10-5]. Dostupné na: <<https://shorturl.at/yCGH2&EXT=pdf&INDEX=TRUE>>

DPH – následkom rozdielnych úprav daňových prostredí a trhlín v právnych poriadkoch štátov sú daňové úniky na DPH. Práve z tohto dôvodu si daňové prostredia vyžadujú nové riešenia, ktoré môžu byť dosiahnuté najmä digitalizáciou prostredia. Veľké množstvo krajín digitalizáciu využíva vo forme podávania daňových priznaní v online priestore, avšak iba zanedbateľné množstvo krajín sa rozhodlo pre využitie technológie blockchain. Otázkou využitia technológie blockchain v daňových systémoch sa zaoberá skupina G20. Tá sa vyjadrila na inovácie pomocou technológie blockchain pozitívne a taktiež uznáva jej veľký potenciál.⁵³

Trend digitalizovania začali daňové správy po celom svete automatizáciou elektronickej registrácie. Do ďalšej fázy digitalizovania však už prešli len niektoré daňové správy a to konkrétne viaceré vlády z Ázie. Tie začali využívať zapisovanie údajov o transakciách v reálnom čase priamo do daňovej správy, a to prostredníctvom online účtovného systému spolu so získavaním údajov daňovej správy. Trendu digitalizovania sa budeme venovať podrobnejšie v praktickej časti, kde sa pozrieme na najlepšie daňové správy v oblasti využívania technológií.⁵⁴

⁵³ HRABČÁK, Ladislav a kol. BLOCKCHAIN technológia ako činiteľ (faktor) ovplyvňujúci súčasnú podobu práva [online]. 2021. [cit. 2023-1-20]. Dostupné na: < <https://unibook.upjs.sk/img/cms/2021/pravf/blockchain-technologie-ako-cinitel-faktor-ovplyvnujuci-sucasnu-podobu-prava.pdf> >

⁵⁴ HRABČÁK, Ladislav a kol. BLOCKCHAIN technológia ako činiteľ (faktor) ovplyvňujúci súčasnú podobu práva [online]. 2021. [cit. 2023-1-20]. Dostupné na: < <https://unibook.upjs.sk/img/cms/2021/pravf/blockchain-technologie-ako-cinitel-faktor-ovplyvnujuci-sucasnu-podobu-prava.pdf> >

2 Cieľ práce

Primárnym cieľom diplomovej práce je určenie moderných technológií, ktoré súvisia a zároveň menia spôsoby platenia a výberu daní.

Prvým čiastkovým cieľom je teoretické vymedzenie platenia daní, ich správa, elektronizácia Finančnej správy v Slovenskej republike a odzrkadlenie dôležitosti technologických inovácií prostredníctvom daňových únikov.

Druhým čiastkovým cieľom je hodnotenie jednoduchosti platenia daní vo vybraných krajinách a stručný náhľad na možné aplikovanie technológie blockchain v danej oblasti.

Tretím a posledným cieľom je sledovanie využitia technológií digitalizovania daní vo vybraných krajinách a ich vplyv na správu daní. Dôkladnou komparáciou sme porovnali zistené výsledky a vyhodnotili funkčnosť najnovších technológií. Následne sme sformulovali odporúčania na zefektívnenie jednoduchosti platenia daní v Slovenskej republike.

V rámci výskumu sme si stanovili 3 výskumné otázky:

VO1: „Aký vplyv majú moderné technológie na platenie a výber daní?“

VO2: „Aké zmeny spôsobilo zavedenie moderných technológií na daňovú medzeru na DPH?“

VO3: „Ktoré z moderných technológií najviac ovplyvnili platenie a výber daní vo vybraných štátoch?“

3 Metodológia práce

Prvým krokom pri písaní tejto diplomovej práce bol výber krajín, v ktorých budeme využitie a vplyv moderných technológií analyzovať. Fínsko a Estónsko sme vybrali ako krajiny, ktoré sú na čele v dosahovaní nízkej daňovej medzery v DPH, vo vyberaní daňových príjmov a využívaní moderných technológií. Slovensko je ďalšou krajinou, ktorá bude použitá na porovnanie a pre ktorú sa budú formulovať odporúčania na zlepšenie jednoduchosti platenia a získavania daní. Okrem týchto štátov sme sa v práci pozreli aj na ďalšie zaujímavé technológie zavedené v rôznych štátoch Európy (Česko, Írsko, Veľká Británia a Taliansko). S cieľom udržať prehľadnosť diplomovej práce sme rozdelili súvisiace témy do kapitol, ktoré obsahujú podkapitoly.

V prvej kapitole sme začali so získavaním informácií, ktoré nám pomohli lepšie pochopiť teoretickú štruktúru v oblasti platenia a výberu daní a taktiež v oblasti daňových únikov. Aby sme zabezpečili objektivitu práce, použili sme množstvo zdrojov a spoľahlivých materiálov ako podklad pre ďalšie skúmanie a realizáciu. V prvej kapitole sme použili ako zdroje prevažne zahraničnú literatúru, vedecké články, platné zákony v Slovenskej republike a taktiež štúdiu od PwC zaoberajúcu sa jednoduchosťou platenia daní vo vybraných štátoch celého sveta.

Druhá kapitola našej práce jednoznačne stanovuje cieľ, ktorý chceme dosiahnuť. V rámci tohto kroku sme jasne vymedzili postup, ktorý sme použili na dosiahnutie záveru ohľadom hodnotenia vplyvu moderných technológií na platenie a výber daní.

V štvrtej kapitole sme využili výsledky reportu Európskej komisie z roku 2022 a na základe indexu digitálnej ekonomiky a spoločnosti sme poukázali na výborné výsledky Estónska a Fínska v oblasti digitálnych služieb. Vzhľadom na výsledky z reportu sme uskutočnili grafické porovnanie vývoju daňovej medzery na DPH vo vybraných štátoch (Estónsko, Fínsko a Slovensko). Pri analýze sme sa rozhodli posudzovať vplyv moderných technológií na základe ukazovateľa daňová medzera DPH a to práve pre nedostatok informácií o daňových únikoch a dosahu konkrétnych moderných technológií na daňové príjmy štátu. Oblasť daňovej medzery na DPH bola vybraná kvôli jej dôležitému významu pre príjmy štátu. Súčasťou skúmania vplyvu technológií na platenie a výber daní je v praktickej časti využitá metóda riadeného rozhovoru a to so zamestnankyňou Finančného riaditeľstva SR, v ktorom interpretuje svoj názor na oblasť využívania moderných

technológii v oblasti platenia a výberu daní. Taktiež sme v tejto kapitole nahliadli na štúdiu OECD, ktorá porovnáva informácie o globálnych trendoch v daňovej správe vo vyspelých a rozvíjajúcich sa ekonomikách.

Pri tvorbe diplomovej práce sme používali najmä grafické metódy a využívali sme analýzu a pozorovanie. V štvrtej kapitole sme použili prevažne metódu syntézy na formulovanie odporúčaní ako zefektívniť platenie a výber daní na Slovensku. V závere našej práce sme použili metódy indukcie a dedukcie na zhodnotenie údajov, čo nám umožnilo formulovať závery a odporúčania v oblasti, ktorú sme skúmali.

4 Výsledky práce

V tejto časti sa budeme zaoberať tretím a posledným cieľom, ktorým je sledovanie využitia technológií digitalizovania daní vo vybraných krajinách a ich vplyv na správu daní. Krajiny, ktoré sme si zvolili na sledovanie určeného cieľu sú Fínsko, Estónsko a Slovensko. Prvé dve spomenuté krajiny sme vybrali na základe ich výborných výsledkov v oblasti digitalizácie a taktiež v dosahovaní najmenej daňovej medzery na DPH v celej Európskej únii. Veľký podiel na dosahovaní nízkej daňovej medzery majú práve moderné technológie, ktorých funkčnosť vyhodnotíme prostredníctvom vývoja daňovej medzery na DPH. Následne sformulujeme odporúčania na zefektívnenie jednoduchosti platenia daní v Slovenskej republike aj na základe rozhovoru so zamestnankyňou Finančného riaditeľstva SR a absolventkou Ekonomickej univerzity v Bratislave. V záverečnej časti sa budeme zaoberať technológiami a službami, ktoré štáty využívajú na dosiahnutie svojich cieľov v oblasti dodržiavania daňových predpisov.

4.1 Digitálne verejné služby vo vybraných krajinách

S digitalizáciou sa verejné správy stretávajú vždy s novými nárokmi a očakávaniami. Dosiahnutie plného potenciálu digitálnych technológií je kľúčovou výzvou pre vládne organizácie. Účinné využívanie digitálnych verejných služieb môže poskytnúť širokú škálu výhod, vrátane efektivity a úspor pre vlády a podniky. Online dostupnosť verejných služieb sa za posledné desaťročie postupne zvyšovala a pandémie COVID-19 tento trend ešte zrýchlila, keďže digitálna interakcia sa stala súčasťou každodenného života. Ako uviedla Európska komisia vo svojej štúdií, tak cieľom v digitalizácii je pre členské krajiny, aby všetky kľúčové verejné služby pre podniky a občanov boli do roku 2030 plne dostupné online. Niektoré členské štáty sú už blízko 100% cieľu. Avšak, pokrok je u jednotlivých verejných správ nerovnomerný. Príkladom môžu byť aj služby pre občanov, ktoré sú v porovnaní so službami pre podniky menej prístupné online. Zavádzanie základných digitálnych verejných služieb postupuje stabilne (napr. dostupnosť online formulárov, e-rezervácia termínov a pod.), avšak, dostupnosť pokročilejších verejných služieb využívajúcich inovatívne digitálne technológie (napr. umelá inteligencia, big data, robotika), stále vyžaduje významné investície. V súvislosti s týmito výzvami a iniciatívami sa v nasledujúcej časti zameriame na porovnanie vybraných štátov prostredníctvom indexu

digitálnej ekonomiky a spoločnosti (DESI), ktorý monitoruje digitálny pokrok členských štátov a každoročne vydáva správy pomáhajúce členským štátom EÚ určiť oblasti pre prioritné opatrenia.⁵⁵

Tabuľka 3: Digitálna výkonnosť skúmaných krajín (poradie krajín EÚ)

Štáty	Ľudský kapitál	Pripojiteľnosť	Integrácia digitálnych technológií	Digitálne verejné služby	Celkové poradie
Estónsko	8	26	15	1	9
Fínsko	1	8	1	2	1
Slovensko	19	21	21	24	23

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Európska komisia, 2022)

Na základe údajov z tabuľky je značne viditeľné, že najlepšie hodnotenou krajinou je Fínsko, ktoré sa umiestnilo na prvom mieste spomedzi všetkých členských krajín EÚ. Podľa indexu DESI má Estónsko v roku 2022 celkové skóre 56,5, čím sa umiestňuje na 9. miesto v rámci EÚ. Fínsko má celkové skóre 69,6 a umiestňuje sa na 1. mieste, zatiaľ čo Slovensko má celkové skóre 43,4 a umiestňuje sa na 23. mieste. Slovensko sa v oblasti ľudského kapitálu radí na 19. miesto z 27 členských krajín EÚ, čo znamená, že sa nachádza pod priemerom EÚ. Základné digitálne zručnosti má viac ako polovica Slovákov, čo predstavuje 55% a je to o niečo viac ako priemerná hodnota EÚ, ktorá dosahuje 54%. Avšak, pokročilé digitálne zručnosti má len 21% Slovákov, čo znamená, že sa nachádza pod priemerom EÚ, kde táto hodnota dosahuje 26%. Pre porovnanie, vo Fínsku má základné digitálne zručnosti 79% obyvateľov a pokročilé zručnosti až 48%.⁵⁶

Index DESI sa zaoberá taktiež oblasťou digitálnych služieb, ktorá najviac súvisí s témou práce. So skóre 52,0 sa v roku 2022 Slovensko umiestnilo v oblasti digitálnych verejných služieb na 24. mieste. Podiel používateľov elektronickej verejnej správy medzi používateľmi internetu bol na úrovni 62%, čo je pod priemerom EÚ (65%). Pokiaľ ide o kategóriu „množstvo predvyplnených údajov vo verejných online formulároch“, Slovensko

⁵⁵ EURÓPSKA KOMISIA. Digital Public Services in the Digital Economy and Society Index [online]. 2022. [cit. 2023-1-23]. Dostupné na: <<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi-digital-public-services>>

⁵⁶ EURÓPSKA KOMISIA. The Digital Economy and Society Index — Countries' performance in digitisation [online]. 2022. [cit. 2023-1-23]. Dostupné na: <<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/countries-digitisation-performance>>

dosiahlo 45 bodov. Na porovnanie nám bude slúžiť Estónsko, ktoré v digitálnych verejných službách obsadilo prvú priečku. Estónsko je lídrom EÚ v oblasti digitálnych verejných služieb, keď takmer 90% používateľov internetu má prístup k službám elektronickej verejnej správy. Skóre pre digitálne verejné služby je blízko maxima, keďže v Estónsko dosiahlo v tejto kategórii až 92 bodov. Široko používané sú aj predvyplnené formuláre, ktoré sú na úrovni 87 bodov.⁵⁷

4.2 Fínsko – od papiera smerom k digitálnej krajine

V tejto časti sa pozrieme na evolúciu daňovej správy vo Fínsku, ktorá v priebehu rokov 1996-2023 prešla od používania papiera k úplnému využívaniu digitálneho prostredia v oblasti daní. Niektoré medzinárodné rebríčky zaraďujú Fínsko medzi najlepšie krajiny z hľadiska digitalizácie a práve preto si myslíme, že je dôležité nahliadnuť na vývoj digitalizácie zdaňovania v tejto severskej krajine. Digitalizácia mení spôsob, akým ľudia, podniky a verejný sektor fungujú a vykonávajú každodenné úlohy. Digitalizácia vytvorila pole pre úplne nové obchodné modely, ako je elektronický obchod, mobilné aplikácie, herný priemysel, cloudové služby, online platformy a sociálne médiá. Ako sa svet stále viac digitalizuje, možno to považovať len za začiatok nových inovácií v oblasti technológií. Digitalizácia je tiež dôležitou súčasťou tradičného priemyslu a sektora služieb zvýšiť efektivitu operácií a umožnila vývoj nových funkcií, ako je diaľková diagnostika priemyselných strojov a autonómnych vozidiel.⁵⁸

4.2.1 Projekt Tyvi

V roku 1996 ministerstvo financií spustilo projekt Tyvi (skratka pre „informačné toky od spoločností k úradom“), ktorý sa snažil štandardizovať procesy zberu informácií rôznych úradov. Predtým sa informácie o tej istej spoločnosti posielali rôznym orgánom pomocou rôznych formulárov, čo bol prístup, ktorý spôsoboval prácu navyše a bol náchylný

⁵⁷ EURÓPSKA KOMISIA. The Digital Economy and Society Index — Countries' performance in digitisation [online]. 2022. [cit. 2023-1-23]. Dostupné na: <<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/countries-digitisation-performance>>

⁵⁸ ALI-YRKKÖ, Jyrki. The Size of the Digital Economy in Finland and Its Impact on Taxation. In *ETLA Raportit 2020 : Reports 106* [online]. Helsinki : Taloustieto Oy, 2020, č. 106, s. 8. [cit. 2023-1-25]. ISSN 2323-2455. Dostupné na: <<https://www.etla.fi/wp-content/uploads/ETLA-Raportit-Reports-106.pdf>>

na chyby. Koncept tohto projektu spočíval v tom, že spoločnosti budú posielat' svoje informácie elektronicky operátorom Tyvi, ktorí ich následne postúpia daňovej správe. Po prvotných pokusoch a následnej úprave sa prvé prenosy informácií Tyvi uskutočnili v roku 1997. Projekt sa osvedčil a jeho prijatie urýchlilo nariadenie daňovej správy z roku 2004, ktoré zaviazalo spoločnosti s viac ako 40 zamestnancami využívať službu Tyvi na podávanie informácií daňovej správe. V roku 2007 sa už viac ako 90 percent ročných výkazov spoločností podávalo elektronicky. Tyvi bol pre firmy zadarmo, no Daňová správa platila operátorom za prenos dát. To bol jeden z dôvodov, ktorý podnietil daňovú správu k vytvoreniu vlastnej služby, prostredníctvom ktorej mohli spoločnosti podávať priznania Tyvi bez použitia operátorov.⁵⁹

4.2.2 Projekt BIS

Ďalším projektom, ktorý uľahčil zber firemných údajov, bol Business Information System (BIS), ktorý daňová správa pripravila koncom 90. rokov s Fínskym patentovým a registračným úradom (PRH). Systém bol spustený na jar 2001. Po spustení stačilo firme podať jedno oznámenie, aby bola zaradená do Registra preddavkov, Registra zamestnávateľov, Registra DPH a Živnostenského registra a bola povinná platiť poisťné. Úrady dostali informácie o spoločnosti na jednom zdieľanom formulári. BIS výrazne znížila byrokráciu pri zakladaní spoločností a podávaní oznámení o zmenách. Bezplatná informačná služba BIS, ktorú môže ktokoľvek využiť na vyhľadávanie informácií o spoločnostiach, bola spustená v lete 2001. Služba zahŕňa všetky verejné informácie o daňových subjektoch zapísaných v registroch daňovej správy a živnostenského registra. Vyššia efektivita elektronického zberu informácií vďaka systémom ako Tyvi a BIS umožnila daňovej správe rozvíjať aj služby pre jednotlivých daňovníkov. Jedným z príkladov bolo vopred vyplnené daňové priznanie zavedené pre zdaňovanie roku 2005. Kombinoval daňový návrh a tradičné daňové priznanie, ktoré v tom čase ešte vyplňalo viac ako 1,5 milióna ľudí. Teraz všetci jednotliví daňovníci dostávajú predvyplnené daňové

⁵⁹ VERO SKATT. From paper to digital [online]. 2021. [cit. 2023-1-25]. Dostupné na: <<https://www.vero.fi/en/About-us/finnish-tax-administration/the-development-of-digitalization-in-tax-administration/from-paper-to-digital/>>

priznanie na základe informácií zhromaždených daňovou správou a zaviedol sa pre nich spoločný postup.⁶⁰

4.2.3 *Interaktívne elektronické služby*

V roku 2006 zaviedla Daňová správa systém elektronických transakcií s cieľom umožniť štandardizovaný prístup k poskytovaniu nových elektronických služieb. Postupne spustila nové interaktívne služby online, ako napríklad bezplatnú online službu na výpočet miezd, výplaty a úradné oznámenia pre malých zamestnávateľov s názvom Palkka.fi. Tento systém bol spustený po pilotných prevádzkach v februári 2006. Podobne ako služba Tyvi pre väčších zamestnávateľov, Palkka.fi doplnila elektronický zber informácií a uľahčila papierovanie samostatne zárobkovo činným osobám. Služba na zmeny daňových kariet s názvom Tax Card Online bola použitá ako projekt na pilotovanie interaktívnych služieb pre jednotlivých daňovníkov. Táto služba bola obmedzene spustená v Joensuu, Ostrobothnia a Pirkanmaa v roku 2006 a na celoštátnej úrovni bola spustená v budúcom roku. Zákazníci sa mohli prihlásiť kódmi online bankingu alebo občianskym preukazom s čipom, vyplniť informácie o zmenených príjmoch a odvodoch a následne odoslať objednávku na vydanie daňovej karty. Od tej doby si všetci zákazníci mohli online meniť svoju zrážkovú daň.⁶¹

Daňová karta online bola prvou interaktívnou službou daňovej správy pre individuálnych daňovníkov. V roku 2007, jeho úplne prvom roku, sa uskutočnilo online 200 000 zmien daňových kariet.⁶²

Táto karta sa využíva dodnes a v súčasnosti je povinnosťou pre každého občana, ktorý poberá mzdu alebo iný príjem vo Fínsku. Vďaka tejto karte zamestnávateľ vie, akú daň ma zraziť zo zamestnancovej mzdy. Pre občanov žijúcich trvalo vo Fínsku pošle daňová správa každý rok v decembri alebo januári novú daňovú kartu. Daňová správa vypočíta držiteľovi karty sadzbu dane na základe toho, aké príjmy dosiahol v predchádzajúcom roku.

⁶⁰ VERO SKATT. From paper to digital [online]. 2021. [cit. 2023-1-25]. Dostupné na: <<https://www.vero.fi/en/About-us/finnish-tax-administration/the-development-of-digitalization-in-tax-administration/from-paper-to-digital/>>

⁶¹ VERO SKATT. From paper to digital [online]. 2021. [cit. 2023-1-25]. Dostupné na: <<https://www.vero.fi/en/About-us/finnish-tax-administration/the-development-of-digitalization-in-tax-administration/from-paper-to-digital/>>

⁶² VERO SKATT. From paper to digital [online]. 2021. [cit. 2023-1-25]. Dostupné na: <<https://www.vero.fi/en/About-us/finnish-tax-administration/the-development-of-digitalization-in-tax-administration/from-paper-to-digital/>>

Zamestnanec má zároveň povinnosť ukázať zamestnávateľovi daňovú kartu. V prípade, ak by tak zamestnanec nevykonával, bude mu strhnutá daň zo mzdy vo výške 60%. Ak by sa príjem zamestnanca v priebehu roka zmenil, musí požiadať daňový úrad o vydanie novej daňovej karty.⁶³

V roku 2008 bola spustená online služba na podávanie daňových priznaní. V prvom kroku mohli daňovníci zadávať svoje daňovo uznateľné náklady na cestovanie. Neskôr, v roku 2009, bola služba rozšírená na zahrnutie daňových úľav týkajúcich sa domácnosti, platby výživného pre deti a kapitálové zisky a straty. V roku 2010 bolo možné zahrnúť príjmy z prenájmu a nakoniec v roku 2011 boli pridané možnosti zmeny príjmov z zárobkovej činnosti.⁶⁴

Táto služba bola výsledkom dlhého vývojového procesu, ktorý začal už v roku 1995 so zavedením daňového návrhu. Cieľom bolo poskytnúť zákazníkom čo najmenej komplikácií a umožniť im vybaviť daňové priznanie bez toho, aby museli používať papierové formuláre. Vďaka tejto službe bolo možné po prvýkrát úplne bez použitia papiera vybaviť daňové priznanie. V roku 2019 už viac ako 80% zákazníkov, ktorí pridávali informácie do svojho daňového priznania, tak urobilo online.⁶⁵

4.2.4 Program MyTax

Projekt VALMIS bol najdôležitejšou reformou digitálnych služieb v roku 2010. Začiatkom toho roku mala daňová správa asi 70 individuálnych informačných systémov, z ktorých niektoré pochádzali ešte z 80. rokov. Systémy boli určené pre špecifické typy daní. Znamenalo to, že ak zamestnanec daňovej správy musel používať niekoľko samostatných systémov, musel na ploche otvárať viacero aplikácií. Údržba a vývoj samostatných systémov boli pracné a spôsobovali dodatočné náklady. Táto modernizácia sa zákazníkom prejavila pri spustení nového e-servisného kanála MyTax začiatkom roka 2016. V rokoch 2016–2019 boli postupne prevedené samostatné digitálne služby do MyTax. Od

⁶³ INFOFINLAND.FI. Tax Card [online]. 2023. [cit. 2023-1-27]. Dostupné na: <<https://www.infofinland.fi/en/work-and-enterprise/taxation/tax-card>>

⁶⁴ VERO SKATT. From paper to digital [online]. 2021. [cit. 2023-1-27]. Dostupné na: <<https://www.vero.fi/en/About-us/finnish-tax-administration/the-development-of-digitalization-in-tax-administration/from-paper-to-digital/>>

⁶⁵ VERO SKATT. From paper to digital [online]. 2021. [cit. 2023-1-27]. Dostupné na: <<https://www.vero.fi/en/About-us/finnish-tax-administration/the-development-of-digitalization-in-tax-administration/from-paper-to-digital/>>

roku 2019 sú dostupné služby pokrývajúce všetky druhy daní pre fyzické a právnické osoby.⁶⁶

4.2.5 *Digitálni asistenti*

Ďalšou vymoženosťou modernej technológie, ktorú začala používať Fínska daňová správa a taktiež daňové správy po celom svete je virtuálny alebo digitálny asistent (chatbot). Chatboty môžu byť využívané aj pri platení a výbere daní. Mnohé daňové správy a finančné inštitúcie využívajú túto vymoženosť ako súčasť svojich online služieb a aplikácií na správu daní. Chatboty môžu byť výhodné pre používateľov, ktorí sa snažia rýchlo a jednoducho získať informácie o svojich daňových záležitostiach bez potreby hovoriť s ľudským zástupcom. Taktiež môžu byť naprogramované tak, aby boli schopné odpovedať na bežné otázky a požiadavky, ktoré používatelia majú, a môžu byť k dispozícii 24 hodín denne, 7 dní v týždni.⁶⁷

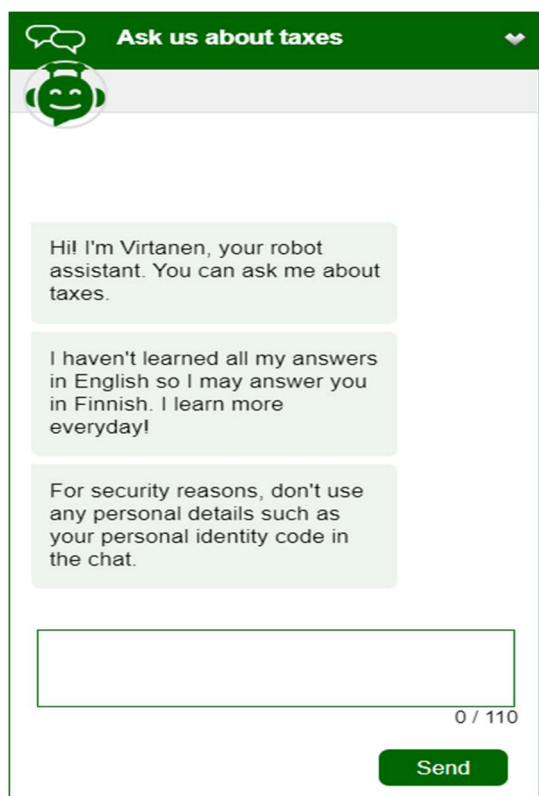
Napriek tomu, že digitálny asistent môže byť užitočný, stále existujú niektoré otázky, ktoré môžu vyžadovať interakciu s ľudským zástupcom. Používatelia by preto mali byť obozretní a uistiť sa, že vedia, kedy a ako kontaktovať daňové úrady alebo finančné inštitúcie, ak majú otázky alebo problémy, ktoré chatbot nedokáže vyriešiť.

Veľký úspech mali digitálni asistenti počas pandémie Covid-19, kde práve ich využívanie umožnilo neobmedzenú podporu daňovým poplatníkom, aj keď služby boli limitované. Chatbot Fínskej daňovej správy sa nazýva „Virtanen“ a je pripravený slúžiť daňovým poplatníkom 24 hodín denne.

⁶⁶ VERO SKATT. Towards automated taxation [online]. 2021. [cit. 2023-1-27]. Dostupné na: <<https://www.vero.fi/en/About-us/finnish-tax-administration/the-development-of-digitalization-in-tax-administration/towards-automated-taxation/>>

⁶⁷ OECD. Tax Administration 2022: Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies [online]. Paris : OECD Publishing, 2022, [cit. 2023-1-27]. ISSN 2307-7727. Dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-administration-2022_1e797131-en>

Obrázok 3: Chatbot Fínskej daňovej správy (Virtanen)

Zdroj: https://www.vero.fi/en/About-us/contact-us/chat_with_the_tax_authoritie/

V nasledujúcej tabuľke sa pozrieme ako sa vyvíjalo používanie virtuálnych asistentov v rozmedzí rokov 2018-2020.

Tabuľka 4: Vývoj používania virtuálnych asistentov (napr. chatbotov) daňovými správami v rozmedzí rokov 2018-2020.

Stav používania	2018	2020	Rozdiel v percentuálnych bodoch
Technológia sa používa a bola implementovaná	34,5%	60,3%	25,8%
Technológia je vo fáze implementovania a bude sa používať v budúcnosti	13,8%	12,1%	12,1%
Technológia nie je použitá	51,7%	27,6%	27,6%

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (OECD, 2018-2020)

Ako môžeme z tabuľky č. 4 vidieť, tak daňové správy v značnej miere začali používať virtuálnych asistentov na podporu samoobsluhy. V priebehu 3 rokov bol nárast virtuálnych asistentov až na úrovni 25,8%, čo zároveň podporuje fakt, že viac ako polovica daňových správ využíva túto technologickú vymoženosť.

4.2.6 Súhrn moderných technológií využívaných vo Fínsku na zjednodušenie platenia a výberu daní

Fínsko patrí medzi krajiny, ktoré sú v oblasti platieb a daní veľmi pokročilé a využívajú moderné technológie na zefektívnenie týchto procesov. Niektoré z týchto technológií zahŕňajú:

- **Elektronickú identifikáciu (eID)** - Využitie E-id (elektronickej identity) je vo Fínsku v oblasti daní veľmi dôležité. Slúži na overenie identity a autentifikáciu pri podávaní daňových priznaní a komunikácii s daňovým úradom. Fínsko umožňuje daňovým poplatníkom podávať daňové priznania elektronicky pomocou E-id a taktiež sa používa aj na overenie identity pri elektronickej komunikácii s fínskym daňovým úradom. Okrem toho sa E-id používa na zabezpečenie súkromia a bezpečnosti pri online službách. Vďaka tomu majú občania bezpečný a spoľahlivý spôsob preukázania identity pri komunikácii s verejnými inštitúciami, vrátane daňového úradu.⁶⁸
- **Online daňové priznanie** - Fínsko má digitálne daňové systémy, ktoré umožňujú daňovníkom vyplniť a podať daňové priznanie online.
- **Elektronické platby** – ďalšou vymoženosťou sú pokročilé systémy platobných brán, ktoré umožňujú obyvateľom platiť dane a poplatky online. Tieto brány sú prepojené s bankami, aby bolo možné zabezpečiť bezpečné a rýchle prevody. Tu sú niektoré z nich:
 - I. **Platba prostredníctvom oficiálnej webovej stránky fínskeho daňového úradu** - na webovej stránke si môžete vybrať možnosť platby daní a poplatkov.
 - II. **Platba pomocou mobilného bankovníctva:** Niektoré fínske banky umožňujú aj platby daní a poplatkov pomocou mobilného

⁶⁸ EURÓPSKA KOMISIA. Overview of Member States' eID strategies [online]. 2021. [cit. 2023-1-27]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/wikis/download/attachments/364643428/eID_Strategies_v4.0.pdf>

bankovníctva. Stačí si stiahnuť aplikáciu vášho bankového účtu a postupovať podľa pokynov.

III. **Platba pomocou kreditnej alebo debetnej karty:** Niektoré služby fínskeho daňového úradu umožňujú aj platbu pomocou kreditnej alebo debetnej karty. Stačí zadať údaje o karte a potvrdiť platbu.⁶⁹

- **Blockchain** - Fínska daňová správa spolupracuje s bankami na vývoji blockchainového systému, ktorý umožňuje sledovanie daní z transakcií s nehnuteľnosťami. Okrem toho realizovala pilotný projekt, ktorý hodnotil účinnosť blockchainového systému pri výpočte a spracovaní DPH.⁷⁰
- **Automatizácia** - Fínsko využíva automatizované systémy na spracovanie daňových priznaní a iných dokumentov. Tieto systémy umožňujú rýchle a efektívne spracovanie veľkého počtu dokumentov bez potreby manuálneho spracovania.⁷¹

Tieto technológie zabezpečujú, že daňové a platobné systémy Fínska sú rýchle, efektívne a bezpečné.

4.2.7 Vývoj daňovej medzery na DPH vo Fínsku

Fínsko má nízku daňovú medzeru v oblasti DPH z dôvodu, že zaviedlo prísne kontrolné opatrenia a spolupracuje s daňovými úradmi a inými orgánmi na boji proti daňovým únikom a podvodom. Konkrétne, fínsky daňový systém má veľmi vysokú úroveň automatizácie a digitalizácie, čo znižuje príležitosti pre daňové úniky a podvody. Po zhrnutí moderných technológií využívaných v krajine a nahliadnutí na projekty daňovej správy vo Fínsku, môžeme dospieť k záveru, že daňová správa má prístup k obrovskému množstvu informácií o daňových subjektoch a ich transakciách. Toto jej poskytuje schopnosť účinne sledovať potenciálne podvodné aktivity. Okrem toho, Fínsko zaviedlo prísne tresty za daňové podvody a úniky, čo odstrašuje daňových podvodníkov. K tomu prispieva aj vysoká úroveň povedomia obyvateľstva o dôležitosti správneho platenia daní a významu daňových

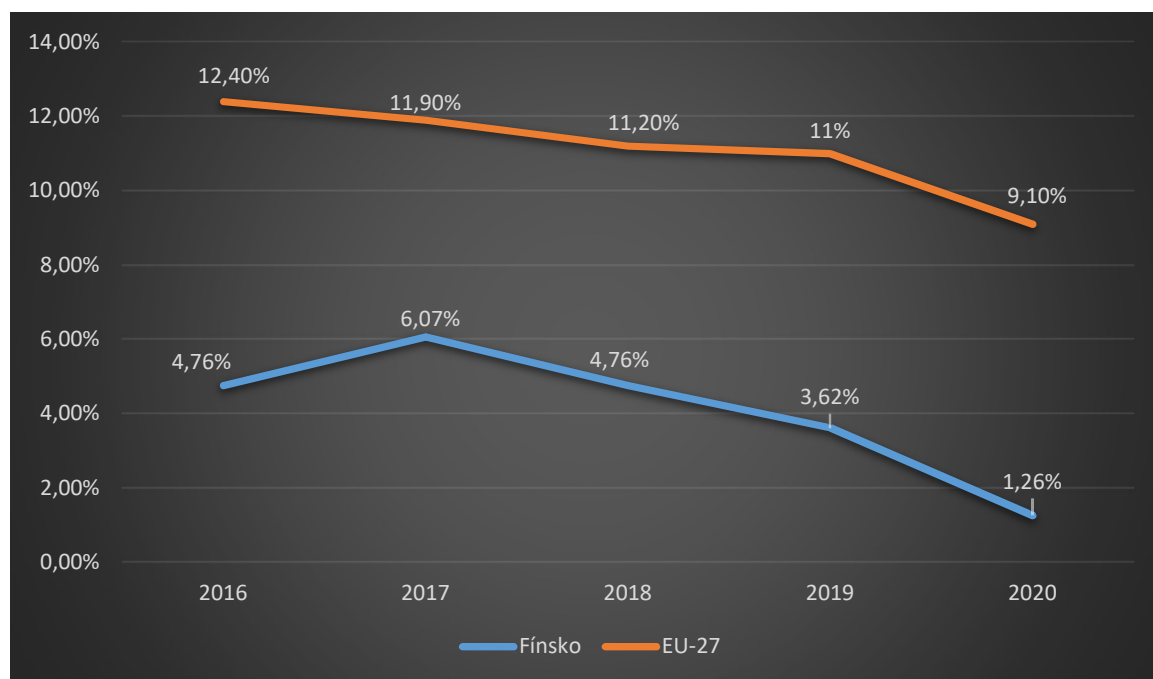
⁶⁹ VERO SKATT. Payments [online]. 2022. [cit. 2023-1-27]. Dostupné na: <<https://www.vero.fi/en/individuals/payments/>>

⁷⁰ COLLOSA, Alfredo. Value Added Tax and the use of Blockchain Technology [online]. 2021. [cit. 2023-1-29]. Dostupné na: <<https://www.gccfintax.com/articles/value-added-tax-and-the-use-of-blockchain-technology-4003.asp>>

⁷¹ KOIVULA, Karri. Discovering the potential of utilizing artificial intelligence in tax procedures [online]. 2022. [cit. 2023-1-29]. Dostupné na: <https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/13878/UniVaasa_2022_Koivula_Karri.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

príjmov pre verejný sektor a celú spoločnosť. Vďaka týmto opatreniam má Fínsko jednu z najnižších daňových medzier v oblasti DPH v Európskej únii a celosvetovo. V nasledujúcom grafe sa budeme venovať vývoju daňovej medzery na DPH vo Fínsku a jej následnému porovnaniu s priemerom EÚ.

Graf 1: Porovnanie daňovej medzery na DPH medzi Fínskom a priemerom členských štátov Európskej únie (v %)

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Európska komisia, 2022)

Ako môžeme z grafu č. 1 vidieť, tak daňová medzera DPH sa vo Fínsku rapídne znižovala. Najvyššiu daňovú medzeru DPH dosiahlo Fínsko v roku 2017, kde táto hodnota vzrástla až na úroveň 6,07%. V roku 2020 sa deficit DPH vo Fínsku odhadoval na 1,26%, čo bolo zároveň najnižšia hodnota daňovej medzery v celej EÚ. To naznačuje, že Fínsko je pomerne úspešné pri kontrole podvodov a únikov DPH. Je však potrebné poznamenať, že pandémia COVID-19 mala vplyv na príjmy z DPH v mnohých krajinách vrátane Fínska. V roku 2020 zaviedla fínska vláda niekoľko opatrení na podporu podnikov postihnutých pandémiou, ktoré zahŕňali dočasné zníženie sadzieb DPH na niektoré tovary a služby. To mohlo ovplyvniť príjmy z DPH a mohlo by to potenciálne zvýšiť výpadok DPH. Celkovo môžeme konštatovať, že aj keď mohlo dôjsť k určitým výkyvom vo výpadku DPH v dôsledku rôznych faktorov, dostupné údaje naznačujú, že Fínsko je vo všeobecnosti úspešné pri kontrole podvodov a únikov DPH.

4.3 Estónsko – od rozpadu Sovietskeho zväzu až po najkonkurencieschopnejší daňový systém

Vývoj platenia a výberu daní v Estónsku bol veľmi zaujímavý a inovatívny. Po rozpadnutí Sovietskeho zväzu v roku 1991 sa Estónsko muselo zbaviť sovietskeho dedičstva a vybudovať nový štát. Jedným z hlavných cieľov bolo vybudovať moderný a efektívny daňový systém, ktorý by bol prívetivejší pre občanov a podniky. Estónsky daňový systém prešiel veľkými zmenami, ktoré výrazne ovplyvnili platenie a výber dane v tejto krajine.⁷²

4.3.1 Estónsko: Cesta k digitálnemu hospodárstvu a inovatívnym riešeniam v oblasti verejnej správy

Estónsko je známe svojimi digitálnymi riešeniami už od 90. rokov. V tomto období sa estónska vláda rozhodla pre digitalizáciu krajiny a jej ekonomiky. Táto vízia sa stala súčasťou estónskej identity a jej obyvatelia dnes považujú digitálne služby a technológie za súčasť svojho každodenného života. Napríklad, viac ako 99% verejných služieb Estónska sa uskutočňuje elektronicky.⁷³

Estónsko sa môže pochváliť úspechom v oblasti konverzie verejných služieb online, ktorý je hlavne založený na širokom používaní elektronických identifikačných kariet. Od roku 2002 sa vydalo približne 1,2 milióna týchto osobných identifikačných dokladov veľkosti kreditnej karty, čo občanom umožňuje digitálne sa identifikovať a podpisovať dokumenty či akcie. Občiansky preukaz je povinný pre všetkých občanov a môže slúžiť ako jediný identifikačný doklad, ktorý sa zmestí do bežnej peňaženky. Okrem toho, že je platný na identifikáciu v Estónsku, platí aj ako náhrada tradičných identifikačných dokladov a na cestovanie vo väčšine európskych krajín. Týmto spôsobom sa elektronické ID karty úspešne využívajú na viac ako jednu funkciu. Hlavným dôvodom na nahradenie starých metód identifikácie digitálnym ID bolo pre ľudí najmä to, že banky preferujú tento spôsob, keďže je bezpečnejší a pohodlnejší. Keď bolo priznávanie dane z príjmov presunuté online, tak Estónsky daňový a colný úrad sľúbil rýchle spracovanie daňových priznaní. Tým, ktorí

⁷² POMERLEAU, Kyle. Estonia's Growth-Oriented Tax Code [online]. 2015. [cit. 2023-2-3]. Dostupné na: <<https://taxfoundation.org/estonia-s-growth-oriented-tax-code/>>

⁷³ SCHULZE, Elizabeth. How a tiny country bordering Russia became one of the most tech-savvy societies in the world [online]. 2019. [cit. 2023-2-3]. Dostupné na: <<https://www.cnn.com/2019/02/08/how-estonia-became-a-digital-society.html>>

priznávajú daň papierovo, trvalo spracovanie daňového priznania typicky 3-6 mesiacov, zatiaľ čo pre tých, ktorí používajú elektronické vyhlásenia, bolo menej ako mesiac. Takéto stimuly, spolu s rastúcim počtom nových e-služieb, poskytujú trvalo udržateľné prostredie pre spoločnosť s rastúcim používaním digitálnej identifikácie.⁷⁴

E-Residency je program, ktorý zaviedla vláda Estónska v roku 2014. Jeho cieľom je umožniť osobám, ktoré nie sú občanmi Estónska, ale majú záujem podnikat' v krajine, získať digitálny identifikačný doklad. Tento doklad umožňuje e-residentom prístup k službám a platformám, ktoré sú k dispozícii pre občanov Estónska, vrátane elektronických finančných služieb, európskych trhov a podnikateľských príležitostí. Takýto prístup pomáha Estónsku pri prilákaní nových firiem a investorov a pomáha rozvíjať jeho ekonomiku.⁷⁵

4.3.2 Súhrn moderných technológií využívaných v Estónsku a ich vplyv na zjednodušenie platenia a výberu daní

Pre lepší prehľad sa v tejto časti pozrieme na konkrétne technológie, vďaka ktorým sa Estónsko považuje za úplnú špičku v oblasti využívania najmodernejších technológií na platenie a výber dane. Medzi spomínané technológie sa zaraďujú:

- I. **E-podpis:** Estónsko používa široko rozšírený systém elektronického podpisu, ktorý umožňuje občanom a podnikom overovať svoju identitu a podpisovať dokumenty elektronicky. Každý obyvateľ Estónska, bez ohľadu na to, kde sa nachádza, má štátom vydanú digitálnu identitu. Táto povinná národná karta tiež poskytuje digitálny prístup ku všetkým elektronickým službám Estónska. Podľa legislatívy sa kvalifikovaný elektronický podpis rovná vlastnoručnému podpisu, pečiatke a všetky estónske orgány sú povinné ho akceptovať. Elektronický podpis je jedným z kľúčových prvkov estónskeho daňového systému.⁷⁶

⁷⁴ VASSIL, Kristjan. Estonian e-Government Ecosystem: Foundation, Applications, Outcomes [online]. 2016. [cit. 2023-2-5]. Dostupné na: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/165711456838073531-0050022016/original/WDR16BPEstonianeGovecosystemVassil.pdf?fbclid=IwAR23BWf4TX7mXAwTlhcsIB6W9rZQkP794H4f7WFNjpMUPcYwb7qpSB1xG_A>

⁷⁵ E-ESTONIA. e-Identity [online]. 2023. [cit. 2023-2-5]. Dostupné na: <<https://e-estonia.com/solutions/e-identity/e-residency/>>

⁷⁶ PWC. Estonia – the Digital Republic Secured by Blockchain [online]. 2019. [cit. 2023-2-8]. Dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/services/legal/tech/assets/estonia-the-digital-republic-secured-by-blockchain.pdf?fbclid=IwAR2QPZyViCAgAJldSn-cYPH3JQO_H8aUZW1iXZq5yGts6cVbNjBgKAu3_gQ>

- II. **Dáta v reálnom čase:** ide o systém prenášania dát v reálnom čase, ktorý umožňuje daňovým úradom sledovať transakcie v reálnom čase a získavať aktuálne informácie o daňových povinnostiach občanov a podnikov. V tomto systéme sú všetky daňové informácie zhromažďované v centrálnej databáze, ktorá je prístupná pre všetkých daňových poplatníkov cez internetovú platformu. Vďaka tomuto systému sú daňové informácie rýchlo a efektívne spracovávané a spravované, čo vedie k výraznému zníženiu administratívnej záťaže pre daňových poplatníkov a daňové úrady. Estónsko vytvorilo koncept dátových veľvyslanectiev, ktoré umožňujú uchovávať dôležité informácie na serveroch umiestnených mimo územia krajiny, ale pod estónskou jurisdikciou, aby tak chránili svoje dáta. Tieto databázy sú dostupné prostredníctvom digitálnych kópií v prípade vážneho dátového incidentu v krajine.⁷⁷
- III. **Elektronické daňové priznanie:** Estónsko má plne automatizovaný systém elektronického daňového priznania, ktorý umožňuje daňovým poplatníkom podávať a spracovávať daňové priznania elektronicky. Jedným z najzaujímavejších aspektov tohto systému je, že daňové priznanie sa automaticky vyplní na základe daňových údajov, ktoré sú už v databáze. To znamená, že daňový poplatník už nemusí manuálne vyplňať dlhé formuláre a opakujúce sa informácie. Taktiež sa vďaka tomu minimalizuje riziko chýb a nezrovnalostí v daňových priznaniach. Tento systém zabezpečuje rýchlejšie a efektívnejšie spracovanie daňových priznaní a znižuje administratívne náklady pre daňových poplatníkov. V Estónsku sa už od roku 2000 priznávajú príjmy elektronicky. Aj keď v prvom roku tento spôsob využili len 3 % populácie, v priebehu nasledujúcich rokov sa jeho používanie rýchlo rozšírilo. Elektronický daňový systém bol pohodlný, jednoduchý a rýchly, a preto sa stal bežným spôsobom podávania priznaní. A dodnes zostal. V súčasnosti je podaných už viac ako 99 % daňových priznaní v Estónsku elektronicky. Podanie daňového priznania fyzickej osoby trvá iba približne 3 minúty. Všetko je už totiž pripravené a predvyplnené vrátane ich príjmov,

⁷⁷ PWC. Estonia – the Digital Republic Secured by Blockchain [online]. 2019. [cit. 2023-2-8]. Dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/services/legal/tech/assets/estonia-the-digital-republic-secured-by-blockchain.pdf?fbclid=IwAR2QPZyViCAgAJldSn-cYPH3JQO_H8aUZW1iXZq5yGts6cVbNjBgKAu3_gQ>

daní zaplatených zaměstnavatelem, nákladů na vzdělávání pro obyvatele a jejich rodinných příslušníků, úroků z hypotéky a dalších položek, které mohou být odpočítané.⁷⁸

- IV. **Online platby:** v krajině je široko rozšířený systém online platieb, který umožňuje daňovým poplatníkem platit dane a poplatky online prostřednictvím internetového bankovníctva alebo mobilnej aplikácie. Systém elektronických platieb umožňuje platit různé druhy daní, vrátane dane z příjmu fyzických a právnických osob, dane z nehnuteľností, dane z motorových vozidiel a iných. Okrem toho je tiež možné použiť predplatené karty, ktoré sú k dispozícii v niektorých predajniach. Online platby sú bezpečné a spoľahlivé a zjednodušujú proces platenia daní pre obyvateľov Estónska.⁷⁹
- V. **Blockchain:** azda jednou z najnovších moderných technológií, ktoré Estónsko využíva je technológia blockchain. Estónsko bolo prvým štátom na svete, ktorý túto technológiu využil v produkčných systémoch a to v roku 2012. Tá slúži na zabezpečenie integrity a bezpečnosti svojho daňového systému. V Estónsku existuje projekt nazvaný "X-Road", ktorý využíva blockchain na ukladanie a spracovanie dát v rámci systému elektronických daní. X-Road je decentralizovaný systém, ktorý umožňuje rôznym verejným inštitúciám pristupovať k rovnakým dátam a zdieľať ich. To znamená, že údaje o daňových poplatkoch, príjmoch a iných relevantných informáciách sa ukladajú do blockchainu a sú tak chránené proti zmenám a falšovaniu. Blockchain umožňuje vytvoriť bezpečný a spoľahlivý spôsob ukladania a zdieľania dát a zabraňuje zmenám v systéme. X-Road umožňuje rôznym verejným inštitúciám ako sú daňové úrady, zdravotné poisťovne a iné, zdieľať údaje a zlepšiť koordináciu pri riešení problémov týkajúcich sa dane a iných vecí. To zlepšuje efektivitu a znižuje administratívne náklady, ktoré súvisia s vedením dát a spracovaním informácií.⁸⁰

⁷⁸ INVESTINESTONIA. Why tax declaration is a favourite sport for Estonians? How much time would your company save on tax compliance if it paid taxes in Estonia? [online]. 2021. [cit. 2023-2-9]. Dostupné na: <<https://investinestonia.com/why-tax-declaration-is-a-favourite-sport-for-estonians-how-much-time-would-your-company-save-on-tax-compliance-if-it-paid-taxes-in-estonia/>>

⁷⁹ ESTONIAN TAX AND CUSTOMS BOARD. Payment of taxes [online]. 2023. [cit. 2023-2-9]. Dostupné na: <<https://www.emta.ee/en/private-client/taxes-and-payment/payment-arrears/payment-taxes>>

⁸⁰ VASSIL, Kristjan. Estonian e-Government Ecosystem: Foundation, Applications, Outcomes [online]. 2016. [cit. 2023-2-10]. Dostupné na: <<https://rb.gy/ik63b>>

4.3.3 Vývoj medzery DPH v Estónsku

Ako už bolo spomenuté, Estónsko dosahuje druhú najnižšiu daňovú medzeru na DPH v Európskej únii a to vďaka kombinácii niekoľkých faktorov. Prvým faktorom je elektronický systém, ktorý bol v krajine zavedený, umožňuje podnikateľom elektronicky predkladať svoje daňové priznanie a zjednodušuje proces overenia platenia DPH úradmi. Tento systém umožňuje aj elektronické sledovanie a overovanie DPH faktúr.⁸¹

Druhým faktorom je záväzná elektronická fakturácia, ktorá sa stala povinnou od roku 2019 a týka sa elektronickej fakturácie pre väčšinu obchodných transakcií. To znamená, že každá faktúra sa musí zaregistrovať v elektronickej podobe a podnikatelia musia elektronicky prenášať faktúry do registra DPH. Taktiež to umožňuje rýchlejšie a presnejšie overenie DPH faktúr a elimináciu rizika vzniku podvodov.⁸²

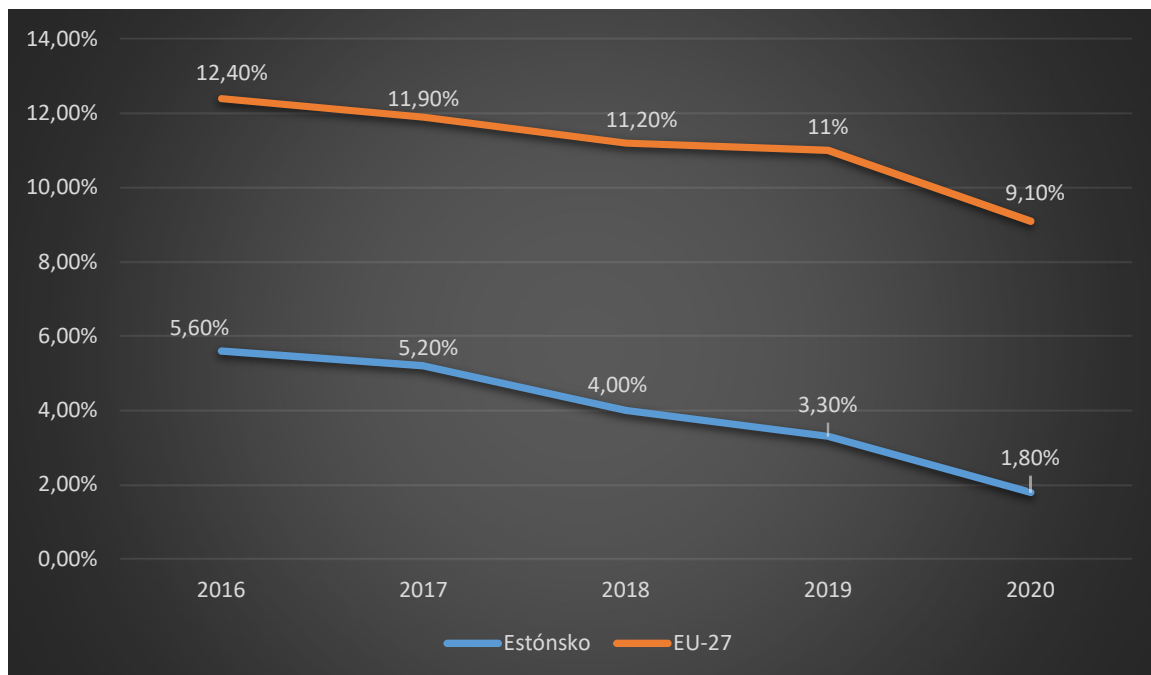
Tretím faktorom je spoločenská kultúra v Estónsku, ktorá podporuje transparentnosť a zodpovednosť. V krajine existuje vysoká miera dôvery voči vláde a daňovým úradom a občania sa vysoko angažujú v kontrole svojich daňových povinností. To pomáha minimalizovať riziko podvodov a nezrovnalostí v daňovom systéme. Kombinácia týchto faktorov umožňuje Estónsku dosiahnuť relatívne nízku daňovú medzeru na DPH a pomáha udržiavať zdravý a stabilný daňový systém.⁸³

⁸¹ INVESTINESTONIA. Why tax declaration is a favourite sport for Estonians? How much time would your company save on tax compliance if it paid taxes in Estonia? [online]. 2021. [cit. 2023-2-9]. Dostupné na: <<https://investinestonia.com/why-tax-declaration-is-a-favourite-sport-for-estonians-how-much-time-would-your-company-save-on-tax-compliance-if-it-paid-taxes-in-estonia/>>

⁸² UNIMAZE. E-Invoicing in Estonia: What You Need to Know [online]. 2023. [cit. 2023-2-10]. Dostupné na: <<https://www.unimaze.com/e-invoicing-in-estonia-what-you-need-to-know/>>

⁸³ BERACKA, Ján. L. Ilves: SR má na digitalizáciu viac peňazí ako malo Estónsko kedysi, celý proces musí aj inak vyzerat' [online]. 2019. [cit. 2023-2-10]. Dostupné na: <<https://www.finreport.sk/lidri/l-ilves-sr-ma-na-digitalizaciju-viac-penazi-ako-malo-estonsko-kedysi-cely-proces-musi-aj-inak-vyzerat/>>

Graf 2: Porovnanie daňovej medzery na DPH medzi Estónskom a priemerom členských štátov Európskej únie (v %)

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Európska komisia, 2022)

Podľa údajov Európskej komisie, daňová medzera na DPH v Estónsku v roku 2016 dosiahla 5,6%, čo je dvojnásobne menej než priemer EÚ (12,4%). Odvtedy sa výška daňovej medzery na DPH v Estónsku postupne znižovala a v roku 2020 dosiahla 1,8%. Tento údaj predstavuje výrazne nižšiu hodnotu ako priemer EÚ, ktorý v tom istom roku dosiahol 9,1%.

Najväčší pokles bol zaznamenaný v priebehu rokov 2019-2020, kde sa daňová medzera DPH znížila o 1,5%. Jedným z týchto faktorov bolo zavedenie nového systému kontroly DPH transakcií v roku 2019. Tento systém umožňuje efektívnejšie a rýchlejšie sledovanie a kontrolovanie DPH transakcií a zvyšuje transparentnosť v daňovom systéme. Ďalším faktorom sú podľa nášho názoru kontroly DPH, ktoré sa uskutočnili v tom roku. Tieto kontroly pomohli identifikovať a odhaliť prípady daňových podvodov a nezrovnalostí a zvýšili dôveru v daňový systém. Celkovo môžeme povedať, že kombinácia týchto opatrení a faktorov viedla k znižovaniu daňovej medzery na DPH v Estónsku medzi rokmi 2019 a 2020.

4.4 Slovensko – výrazné zlepšenie vo využívaní moderných technológií na platenie a výber dane

Najnovšie moderné technológie v oblasti platieb a výberu daní majú vplyv na Slovensko rovnako ako na celý svet. Ako sme už v teoretickej časti spomínali, tak Finančná správa prešla výraznými zmenami v oblasti digitalizácie, ktorej súčasťou boli aj rôzne projekty. V nadväznosti na to sa v tejto kapitole pozrieme na najmodernejšie technológie, ktoré sa na Slovensku využívajú na zjednodušenie platenia a výberu dane.

4.4.1 *eDane*

Na Slovensku je možné od roku 2004 podávať daňové priznania a platiť dane online, teda elektronicky, čím sa zefektívnil a zjednodušil daňový proces pre občanov a podnikateľov.⁸⁴

Systém e-dane umožňuje elektronické podávanie daňových priznaní cez internetový portál Finančnej správy, ako aj zasielanie elektronickej pošty a overovanie platnosti elektronických dokladov. Systém e-dane sa postupne rozširoval a modernizoval, napríklad v roku 2011 sa pridala možnosť overovania platnosti faktúr a v roku 2018 bola zavedená mobilná aplikácia na podanie daňového priznania. V roku 2020 bola zavedená povinnosť podávať daňové priznanie elektronicky pre fyzické osoby, ktoré v minulosti podávali daňové priznanie v papierovej forme. Systém e-dane prináša množstvo výhod, ako napríklad pohodlné a nákladovo efektívne podanie daňových priznaní z domu cez internet, rýchlejšie spracovanie a kontrola daňových priznaní a taktiež úspora na vytlačení a distribúcii papierových formulárov. Postupné rozširovanie a modernizácia systému e-dane na Slovensku ukazujú snahu prispôbiť sa moderným technológiám a zlepšiť efektivitu daňového systému. V rámci systému e-dane sú k dispozícii rôzne typy daňových priznaní, ako napríklad daňové priznanie z príjmov fyzickej osoby, daňové priznanie z príjmov z prenájmu a podobne. Okrem toho, sú v systéme k dispozícii aj rôzne funkcie a služby, ako napríklad:

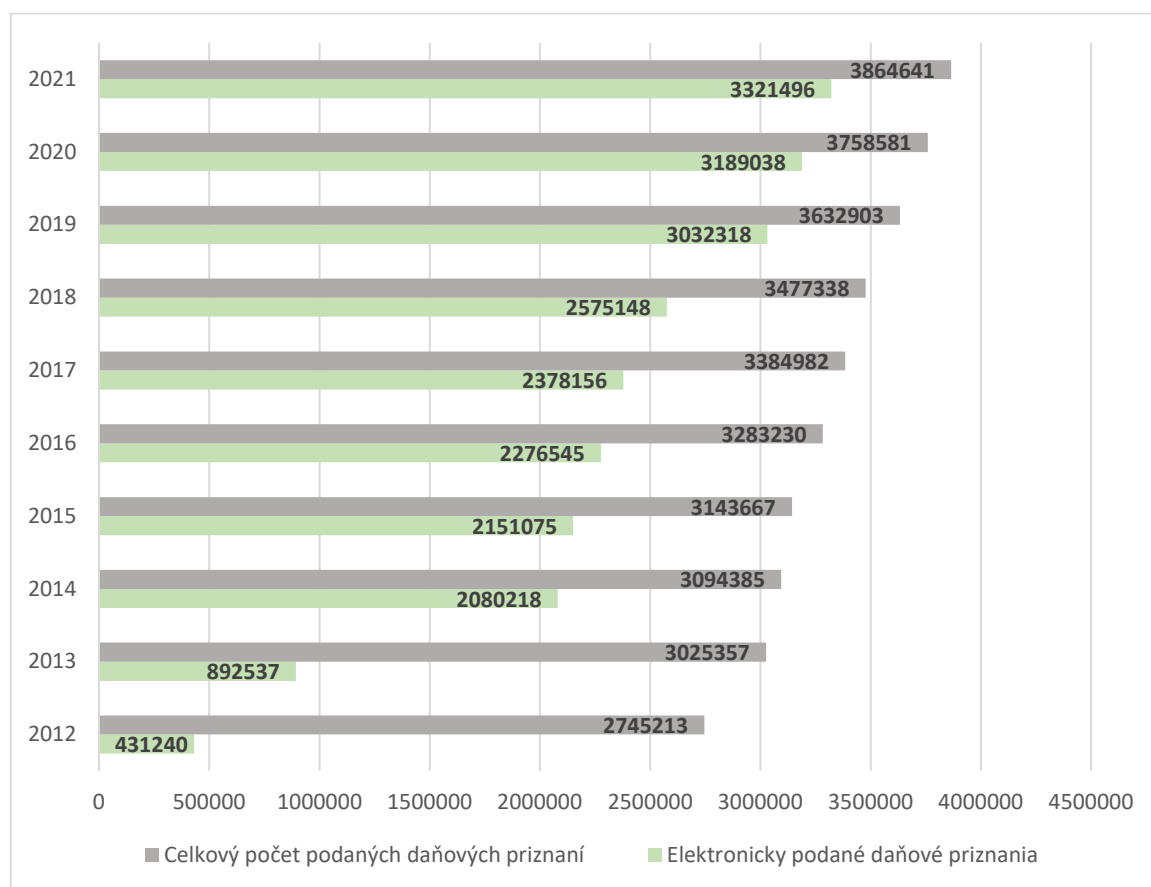
- overenie platnosti dokladov (faktúr)

⁸⁴ SME. eTAX IN SLOVAKIA [online]. 2009. [cit. 2023-2-15]. Dostupné na: <<https://spectator.sme.sk/c/20031972/etax-in-slovakia.html>>

- zasielanie elektronickej pošty finančnej správe
- kontrola stavu daňových povinností⁸⁵

Jedným z ukazovateľov ako na modernizáciu a elektronizáciu v oblasti daní zareagovali občania, je bezpochybné počet elektronicke podaných daňových priznaní. V nasledujúcom grafe sa pozrieme na vývoj počtu elektronicke podaných daňových priznaní, spracovaných daňovými úradmi za obdobie rokov 2012 – 2021.

Graf 3: Vývoj počtu elektronicke podaných daňových priznaní v porovnaní s celkovým počtom daňových priznaní

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Výročná správa finančnej správy 2012-2021)

Ako môžeme z grafu vidieť, počet elektronicke podaných daňových priznaní mal stúpajúcu tendenciu a od roku 2012 počet vzrástol viac ako 7-násobne. Veľký nárast môžeme vidieť v roku 2014, a to najmä z dôvodu nariadenia Finančnej správy SR a následnej povinnosti elektronickej komunikácie. Na základne dostupných údajov môžeme

⁸⁵ FINANČNÁ SPRÁVA. Elektronicá komunikácia - praktické informácie pre používateľov [online]. 2023. [cit. 2023-2-18]. Dostupné na: <<https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/elektronicka-komunikacia/elektronicka-komunikacia-dane>>

určiť, že podiel elektronicky podaných daňových priznaní na celkovo podaných daňových priznaniach bol jednoznačne stúpajúci a v roku 2021 dosahoval úroveň 85,94%.

4.4.2 *eKasa*

V roku 2019 sa na Slovensku spustil systém s názvom eKasa, ktorý má za cieľ monitorovať tržby a zabrániť daňovým únikom pri hotovostných platbách. Systém sa týka prevádzok, ktoré sú povinné evidovať tržby pomocou registračnej pokladnice alebo overovacieho modulu. Pre tieto prevádzky platí povinnosť vydávať potvrdenia o platbe s QR kódom. Systém eKasa funguje na základe overovania pokladníc a modulov pripojených na internet, ktoré posiela dáta o transakciách do systému Finančnej správy. Pomocou tohto systému sa dá lepšie kontrolovať tržby a zamedziť daňovým únikom. Okrem toho umožňuje efektívnejšie zber a spracovanie údajov o tržbách s automatickým posielaním do systému Finančnej správy, čím sa znižuje administratívna záťaž pre podnikateľov. Systém priniesol aj novinky pre zákazníkov, ktorí si môžu zaslať potvrdenia o platbe elektronicky do svojho e-mailu alebo mobilnej aplikácie. Tento spôsob platby sa tiež nazýva ako "bezkontaktné platby s elektronickým potvrdením". Systém eKasa predstavuje dôležitý krok v zlepšovaní daňového systému na Slovensku a pomáha zabezpečiť transparentnosť a efektívnosť v oblasti tržieb.⁸⁶

4.4.3 *Platenie daní prostredníctvom karty*

Najnovšou modernou technológiou, ktorá bola na Slovensku zavedená v oblasti platenia daní je možnosť zaplatiť príslušnú daň kartou. Začiatkom tohto roka bola spustená do ostrej prevádzky online platobná služba pre 15 druhov daní cez portál Finančnej správy v spolupráci so Štátnou pokladnicou. Implementácia platobnej brány Finančnou správou predstavuje pre Štátnu pokladnicu významný krok v digitalizácii služieb štátu. Prioritou Štátnej pokladnice je rozširovanie elektronických platobných možností pre občanov a právnické osoby v snahe o poskytovanie lepších služieb verejného sektora. Novým spôsobom úhrady daní prostredníctvom portálu Finančnej správy je platobná karta, alebo

⁸⁶ FINANČNÁ SPRÁVA. eKasa [online]. 2023. [cit. 2023-2-18]. Dostupné na: <<https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/ekasa>>

využitie služieb ako Google Pay, Apple Pay, alebo poskytnutie platobných údajov do internetbankingu vybraných bánk.⁸⁷

Obrázok 4: Možnosti platenia dane prostredníctvom rôznych spôsobov

The screenshot shows a payment gateway interface for the State Treasury of the Slovak Republic. At the top, it says 'Platobná brána Štátnej pokladnice'. Below this is a section titled 'Informácie o platbe' (Payment Information). It displays the following details:

- Suma: 2232.61 EUR
- Variabilný symbol: 1100412023
- Klient ŠP: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky

Under 'Spôsob platby:' (Payment Method), there are several radio button options:

- ☐ VÚB e PLATBY
- ☐ sporopay.
- ☐ TATRAPAY TATRA BANKA
- ☐ poštová banka
- ☐ VISA
- ☐ Google Pay
- ☐ Apple Pay

At the bottom, there is a green 'Zaplatiť' (Pay) button and a link 'Chcem zrušiť platbu' (I want to cancel payment).

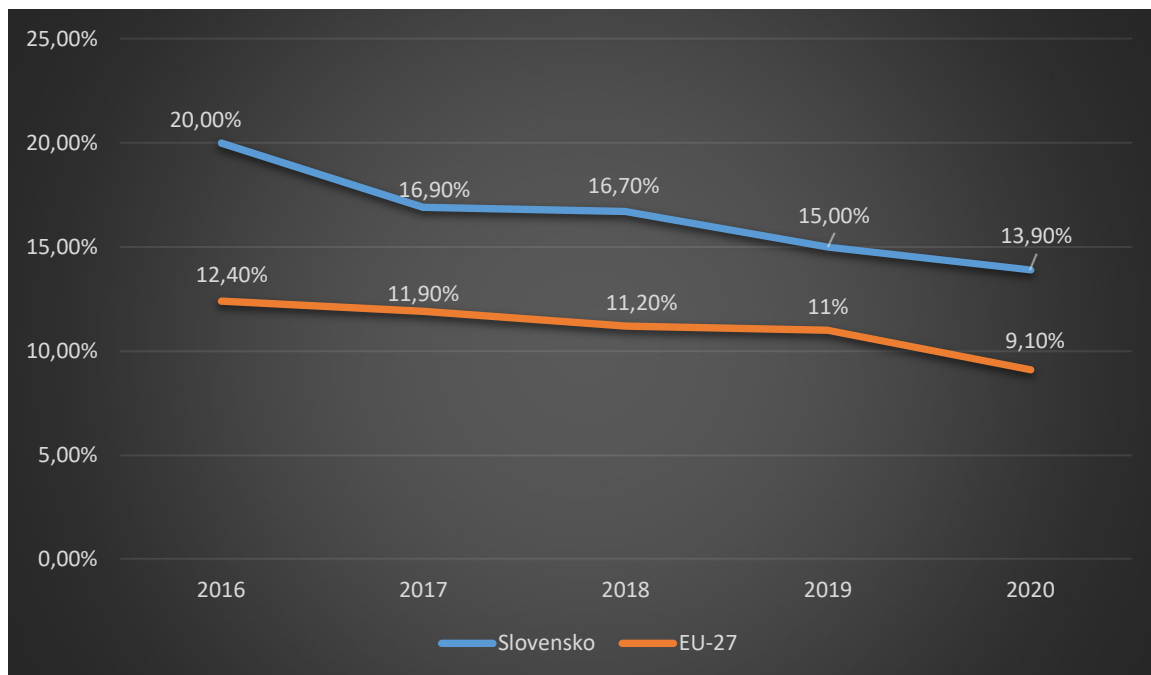
Zdroj: <https://rb.gy/7duqz>

4.4.1 Vývoj daňovej medzery DPH na Slovensku

V nasledujúcej časti sa pozrieme na stručný prehľad o vývoji daňovej medzery na DPH na Slovensku. Na rozdiel od Estónska a Fínska bola výška daňovej medzery na DPH výrazne vyššia. Slovensko preto zaviedlo niekoľko opatrení na znižovanie daňovej medzery a investuje do technologického vylepšenia kontrolného systému. Spolupracuje aj s EÚ na zlepšovaní koordinácie v boji proti daňovým podvodom a vyhýbaniu sa DPH.

⁸⁷ FINANČNÁ SPRÁVA. Dane môžete po novom platiť kartou [online]. 2023. [cit. 2023-2-20]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/pre-media/novinky/archiv-noviniek/detail-novinky/_dane-karta-ts>

Graf 4: Porovnanie daňovej medzery na DPH medzi Slovenskom a priemerom členských štátov Európskej únie (v %)

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Európska komisia, 2022)

Na základe grafu, je značne viditeľné, že najvyššiu hodnotu daňovej medzery na DPH dosahovalo Slovensko v roku 2016, kde daňová medzera bola na úrovni 20%. V posledných rokoch sa táto medzera na Slovensku postupne znižovala, no stále je na vyššej úrovni v porovnaní s priemerom EÚ. Najvyšší pokles bol dosiahnutý v rozmedzí rokov 2019-2020 a to najmä vďaka už spomenutému systému eKasa. Slovensko v snahe priblížiť sa priemeru EÚ však zaviedlo niekoľko ďalších opatrení na zníženie daňovej medzery na DPH, vrátane spolupráce s EÚ. Slovensko spolupracuje s EÚ na zlepšovaní koordinácie v boji proti daňovým podvodom a vyhýbaniu sa DPH. V posledných rokoch sa niektoré z hlavných daňových legislatívnych návrhov zameriavali na výmenu informácií. Tento proces sa uskutočňuje prostredníctvom smernice o administratívnej spolupráci (DAC), ktorá bola mnohokrát zmenená a doplnená. Cieľom týchto zmien bolo zabezpečiť:

- automatickú výmenu informácií o finančných účtoch daňovníkov, ak sú aktívni v inej krajine ako je krajina bydliska,
- výmenu daňových rozhodnutí medzi členskými štátmi s cieľom zverejniť informácie ostatným krajinám EÚ a Európskej komisii o tzv. "daňových plánovacích schémach" ponúkaných konkrétnym spoločnostiam,

- c) zdieľanie informácií o jednotlivých krajinách, ktoré poskytujú veľké nadnárodné podniky medzi krajinami EÚ, aby sa zabránilo agresívnemu daňovému plánovaniu nadnárodných firiem, ktoré nie je dostupné pre domáce spoločnosti.⁸⁸

4.4.2 Rozhovor so zamestnancom Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky

V tejto podkapitole sa budeme venovať rozhovoru so zamestnankyňou Finančného riaditeľstva a zároveň absolventkou Ekonomickej univerzity v Bratislave. Rozhovor je tvorený štyrmi otázkami, ktoré nadväzujú na obsah diplomovej práce.

1. Myslíte si, že zavádzanie moderných technológií zjednodušuje platenie a výber daní v Európskej únii? Ak áno, tak v čom a ak nie, tak prečo?

„Podľa môjho názoru moderné technológie zjednodušujú naše životy vo všetkých oblastiach a platenie či výber daní nie sú výnimkou. Platenie či výber daní sa vďaka moderným technológiám zjednodušili a zefektívnili.“

2. V diplomovej práci sa venujeme aj vývoju Finančnej správy v oblasti digitalizácii a zavádzania moderných technológií. Viete mi povedať, na základe vašich skúseností, aké moderné technológie boli počas vašej práce zavedené? Taktiež, ako to bolo v úplných začiatkoch, keď sa na Slovensku neboli využívané moderné technológie?

„K úplným začiatkom sa neviem vyjadriť, nakoľko vo finančnej správe pracujem len niekoľko rokov, ale z rozprávania služobne starších kolegov viem, že v priebehu posledných rokov prešla Finančná správa zjavnou modernizáciou, vďaka ktorej sa uľahčila nielen práca nás – jej zamestnancov, ale zefektívnila sa aj komunikácia daňových subjektov s Finančnou správou. Vďaka moderným technológiám sa podarilo odštartovať množstvo projektov v

⁸⁸ EURÓPSKY PARLAMENT. Čo robí EÚ proti daňovým podvodom a vyhýbaniu sa daniam [online]. 2021. [cit. 2023-3-5]. Dostupné na: <<https://www.europarl.europa.eu/news/sk/headlines/economy/20210415STO02118/co-robi-eu-proti-danovym-podvodom-a-vyhybaniu-sa-daniam>>

oblasti zefektívnenia výberu daní a cla, v boji proti daňovým podvodom a proklientských opatrení.

Za posledných 10 rokov sa vo Finančnej správe prešlo zo zastaralého systému DOS na nový informačný systém SAP v prostredí Windows. Zavedením tohto systému sa prešlo z písania dokumentov vo Worde do nového programu, ktorý poskytuje predpísané šablóny a vzory dokumentov, vďaka ktorým sú všetky dokumenty vystavené v rovnakej forme, nedochádza k chybovosti pri citácii zákonov. Vďaka moderným technológiám je umožnené vykonať kontrolu daňových či účtovných zostáv v špeciálnom programe elektronicky, čím sa značne uľahčila, zefektívnila a zrýchlila kontrolná činnosť. Vďaka vybaveniu zamestnancov Finančnej správy tabletmi a tlačiarňami je umožnené spísať zápisnice v teréne a vytlačiť ich, čo sa v minulosti spisovalo ručne, kópie sa písali cez „kopirák“. V tablete je navyše prístup k aktuálnym zákonom, čo odbúrало nosenie zákonov v tlačenej forme. Moderné technológie umožnili zavedenie pokladnice e-kasa klient, na ktorej kontrolu sa taktiež veľmi efektívne používajú spomínané tablety.

Ďalším príkladom zavedenia moderných technológií sú určite daňové priznania, tie sa v minulosti nahrávali ručne, v súčasnosti sa skenujú a údaje sa dotiahnu priamo do systému automaticky. Moderné technológie umožnili podávať daňové priznania a iné podania elektronicky, čo znížilo záťaž daňových subjektov, odbúrало dlhé čakacie rady na daňových úradoch v čase termínov podávania daňových priznaní. Moderné technológie priniesli prepojenie medzi rôznymi inštitúciami a Finančnou správou, čo uľahčuje a urýchljuje kontrolnú činnosť.

Obojsmerná elektronická komunikácia zavedená od roku 2022 odbúrало papierové zasielanie dokumentov zo strany daňových úradov a priniesla výraznú finančnú úsporu a zrýchlila sa doba doručovania daňovým subjektom. Aj týmto krokom sa finančná správa snaží stať takmer bezpapierovou organizáciou. Rozsiahle papierové spisy sa pomaly nahrádzajú elektronickými spismi, ku ktorým majú kompetentné subjekty kedykoľvek prístup vo svojej zóne na portáli finančnej správy.

Finančná správa na komunikáciu s verejnosťou taktiež využíva sociálne siete, spustila automatizovaný chatbot s názvom Taxana, poskytuje verejnosti možnosť ju kontaktovať prostredníctvom call centra. S daňovými subjektmi komunikuje aj prostredníctvom zasielania softwarningových správ s upozornením na splnenie daňových povinností, čo tiež prispieva k lepšiemu výberu daní.

Pre zamestnancov finančnej správy je v súčasnosti možnosť doškoľovania formou e-learningu. Porady a pracovné stretnutia sa organizujú v on-line priestore priamo

z kancelárie, čo prinieslo výrazné zmeny v znížení cestovania napríklad na školenia, porady, dokonca je umožnené aj vypočutie svedka prostredníctvom videokonferencie.“

3. Na základe vašej expertízy, vedeli by ste zhodnotiť aktuálne moderné technológie využívané na Slovensku a ich účinnosť?

„Nakoľko pracujem ako daňový kontrolór vo Finančnej správe, nepovažujem sa za osobu kompetentnú hodnotiť aktuálne moderné technológie či ich účinnosť. Finančná správa vždy po zavedení nových projektov zverejňuje ich efekt, napríklad poukazuje na zníženie daňovej medzery zavedením toho-ktorého projektu. Z môjho pohľadu sa vďaka zavádzaniu moderných technológií zjavne zrýchlila a zefektívnila komunikácia medzi daňovými subjektmi a finančnou správou, znížila sa chybovosť spôsobená ľudským faktorom, po zavedení elektronickej komunikácie sa odbúrala veľká byrokracia a celkovo sa daňová kontrola zefektívnila, čo sa odzrkadlilo aj na znižujúcej sa daňovej medzere.“

4. Vedeli by ste, na základe vašich znalostí odporučiť a zdôvodniť aké technológie by mohli byť na Slovensku zavedené na zefektívnenie jednoduchosti platenia daní?

„Práve v tomto období finančná správa pristupuje k platbám online cez platobné karty, čo je v súčasnosti bežný spôsob platieb v obchodnom styku. V súčasnosti sa na Slovensku tento spôsob zavádza, testuje a v budúcnosti to bude bežnou formou platenia daní.“

4.4.3 Odporúčania na zefektívnenie jednoduchosti platenia daní v Slovenskej republike

V súčasnej dobe sa na Slovensku platí niekoľko druhov daní - daň z príjmov fyzických osôb a právnických osôb, daň z nehnuteľnosti, DPH, spotrebná daň a iné. Tie tvoria dôležitú súčasť financovania štátu a jeho služieb pre občanov. Avšak, proces platenia daní môže byť pre mnohých ľudí frustrujúci a zbytočne zložitý.

Estónsko a Fínsko sú dve krajiny, ktoré sú známe svojím efektívnym a moderným prístupom k daňovému systému. Tieto krajiny sa môžu stať vzorom pre Slovensko, keď ide

o zefektívnenie jednoduchosti platenia daní. Jednou z možností na zefektívnenie platenia daní je zavedenie elektronického systému, ktorý by občanom umožnil vybavovať svoje daňové povinnosti online. Tento systém by mal byť dostupný pre všetkých občanov a mal by byť ľahko ovládateľný, aby ho mohli používať aj tí, ktorí nie sú zdatní v používaní technológií.

Ďalšou možnosťou by bolo zjednodušenie daňového systému a eliminovanie zbytočných pravidiel a výnimiek. To by znamenalo, že by sa zrušili zložité daňové formuláre a návody, ktoré by mohli byť pre mnohých ľudí nezrozumiteľné. Namiesto toho by sa zaviedli jednoduchšie a zrozumiteľnejšie formuláre a postupy, ktoré by mohli byť ľahko vyplnené aj bez pomoci daňového poradcu.

Slovensko by sa mohlo inšpirovať aj daňovou kartou používanou vo Fínsku. Táto karta poskytuje jednotný identifikačný systém pre daňovníkov a zjednodušuje proces platenia a výberu daní. Zavedenie podobného systému na Slovensku by mohlo priniesť výhody, ako je rýchlejšie a efektívnejšie zberanie dát o daňovníkoch a ich zdaniteľných príjmoch, čo by mohlo uľahčiť výber daní a prispieť k znižovaniu daňových podvodov a nelegálneho hospodárenia. Avšak, dôležité je vziať do úvahy aj konkrétne okolnosti a potreby Slovenska a prispôbiť zavedenie takejto karty podmienkam a legislatíve na Slovensku.

Existujú určité aspekty blockchainu, ktoré by mohli zjednodušiť platenie a výber daní aj na Slovensku. Napríklad, použitie blockchainu by mohlo pomôcť zabezpečiť, že všetky daňové transakcie sú transparentné a nezmenené. To by mohlo pomôcť znížiť korupciu a podvody v oblasti daní. V Estónsku je toto riešené prostredníctvom blockchainu, ktorý umožňuje občanom prístup k svojim daňovým záznamom a zabezpečuje, že sú nezmenené a transparentné. Avšak, implementácia blockchainu do daňového systému by bola náročný a drahý proces. Okrem toho, existuje aj potenciálne riziko týkajúce sa ochrany osobných údajov, keďže blockchain zaznamenáva všetky transakcie verejne a trvalo. Preto by bolo potrebné dôkladne zvážiť všetky tieto faktory pred implementáciou blockchainu do daňového systému na Slovensku.

Slovensko by mohlo zaviesť bezplatné online konzultácie s daňovými poradcami, ktoré by pomohli občanom a podnikateľom získať pomoc a poradenstvo týkajúce sa daňových otázok. To by znamenalo zlepšenie komunikácie a zabezpečenie toho, aby sa občania mohli spoľahnúť na to, že dostanú rýchlu a efektívnu pomoc, ak sa vyskytnú

akékoľvek problémy s ich daňovými povinnosťami. V neposlednom rade by bolo dôležité zabezpečiť, aby sa daňové pravidlá a postupy menili len vtedy, keď je to nevyhnutné a aby sa tieto zmeny dostatočne zdokumentovali a informovali sa o nich občania. To by pomohlo minimalizovať zmätok a neistotu medzi občanmi a zabezpečilo by to informovanosť o pravidlách vzťahujúcich sa na ich daňové povinnosti a ako ich splniť.

Vzhľadom na pozitívne skúsenosti s používaním predvyplnených daňových priznaní na základe daňových údajov v Estónsku a v iných krajinách, navrhujeme, aby aj Slovensko zaviedlo túto prax a zjednodušilo tak platenie a výber dane pre daňových poplatníkov. Týmto krokom by sa mohlo výrazne zredukovať množstvo administratívnej práce spojenej s vyplňovaním daňových priznaní a zvýšila by sa presnosť a rýchlosť zberu daňových informácií, čo by mohlo mať pozitívny vplyv na efektivitu výberu daní.

Je dôležité si uvedomiť, že Estónsko a Fínsko majú vynikajúci daňový systém nielen kvôli svojmu technologickému pokroku, ale aj kvôli ich politickému a hospodárskemu kontextu. Slovensko by si preto malo vziať príklad z ich prístupu a prispôbiť si svoj daňový systém v závislosti od svojich potrieb a podmienok.

Na záver by sme chceli zdôrazniť, že zefektívnenie platenia daní v Slovenskej republike je dôležitým krokom k zabezpečeniu efektívneho fungovania štátu a zlepšeniu kvality života občanov. Zavedenie elektronického systému, zjednodušenie daňového systému, zlepšenie spolupráce s občanmi, minimalizácia zmien v daňových pravidlách a zvyšovanie úrovne osvedy a vzdelávania sú kroky, ktoré by mohli pomôcť dosiahnuť tento cieľ. Je dôležité, aby vláda a daňové úrady zvážili tieto kroky a zabezpečili, aby sa platenie daní stalo jednoduchším a efektívnejším procesom pre všetkých občanov.

4.5 Posilňovanie cieľov daňových správ v oblasti dodržiavania predpisov prostredníctvom účinných a ľahko použiteľných služieb

V tejto kapitole sa budeme zaoberať ďalšími rôznymi službami a s nimi spojenými technológiami, ktoré využívajú štáty naprieč Európskou úniou na posilnenie cieľov v oblasti dodržiavania daňových predpisov. Základnou zložkou na posilnenie dodržiavania daňových predpisov je poskytovanie rozsiahlej škály účinných a ľahko použiteľných služieb určených pre daňových poplatníkov. Prevažná väčšina týchto služieb sa sústreďuje na rôzne

komunikačné kanály, prostredníctvom ktorých sa doručujú daňovým poplatníkom oznámenia, usmernenia, pripomienky alebo aj nástroje na výpočty a podávanie správ. Daňové správy po celom svete uvádzajú, že využívanie tohto typu inovatívnych nástrojov je stále populárnejšie a taktiež to umožňuje prispôsobenie sa individuálnym okolnostiam daňovníka. Okrem toho daňové správy oznámili prudký nárast vo využívaní pokročilých techník v oblasti umelej inteligencie, ktorá sprístupnila nové prístupy smerom ku daňovníkovi. Neodmysliteľnou súčasťou využívania technológií je zvyšovanie poznatkov v oblasti behaviorálnych vied, ako sú psychológia, neuroveda a behaviorálna ekonómia. Tieto poznatky slúžia na pochopenie ako jednotlivé daňové subjekty spracovávajú a reagujú na poskytnuté informácie.⁸⁹

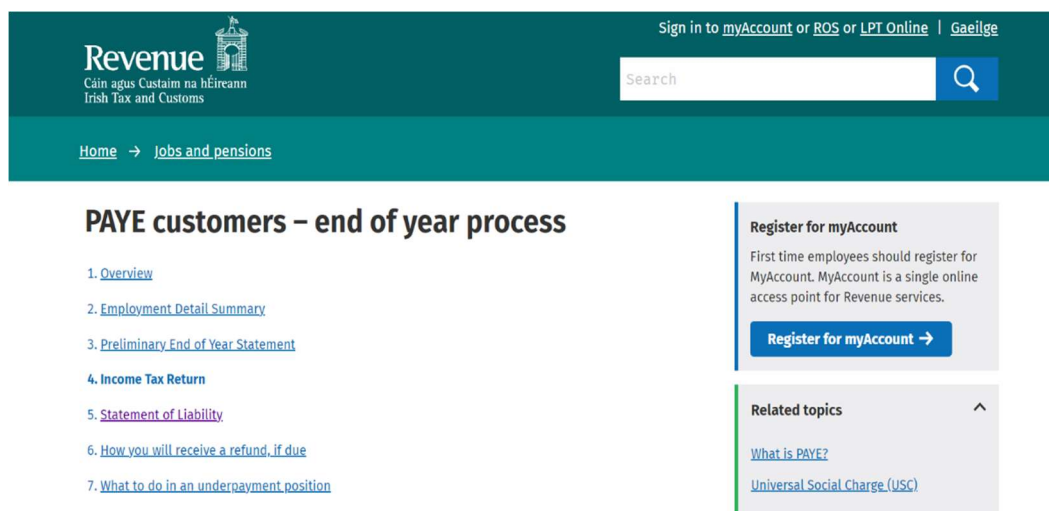
4.5.1 Behaviorálne poznatky využité daňovými úradmi

Írsko (Prompt for Action Decelopment) - príkladom pre využívanie služieb na postrčenie daňovníkov je Írsky systém založený na vysokom stupni personalizácie. Ten stavia na schopnosti efektívnej komunikácie so zákazníkmi prostredníctvom portálu Revenue, ktorého cieľom je povzbudiť k správne a presnému plateniu dane v riadnom čase. Cieľom Írskej daňovej správy bolo získať informácie zo spätnej väzby od zákazníkov v reálnom čase a následne vykonať overenie účinnosti tejto služby. Na základe jasne definovaných kritérií boli následne zasielané pomocou portálu Revenue vysoko personalizované správy. Výsledkom tohto skúmania bolo vytvoriť bezproblémový komunikačný proces obsahujúci veľké množstvo špecifických údajov poskytnutých zákazníkovi, ktorí o túto službu požiadajú. Prispôbena komunikácia apeluje na zákazníka aby sa riadil presne určenými krokmi, ktoré sa od neho vyžadujú.⁹⁰

⁸⁹ OECD. Tax Administration 2022: Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies [online]. Paris : OECD Publishing, 2022, s. 168. [cit. 2023-3-24]. ISSN 2307-7727. Dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-administration-2022_1e797131-en>

⁹⁰ OECD. Tax Administration 2022: Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies [online]. Paris : OECD Publishing, 2022, s. 168. [cit. 2023-3-26]. ISSN 2307-7727. Dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-administration-2022_1e797131-en>

Obrázok 5: Internetová stránka Revenue

Zdroj: <https://www.revenue.ie/en/Home.aspx>

Na obrázku zobrazujúcom portál Revenue môžeme vidieť prehľadnosť a jednoduchosť dizajnu tejto stránky. V Írsku sa portál Revenue používa ako najjednoduchšia a najrýchlejšia možnosť zaplatenia dane. Po vytvorení účtu na stránke má daňový subjekt možnosť pozrieť nasledovné informácie:

- Informácie o svojom daňovom zázname
- Možnosti uplatnenia daňových úľav
- Priznanie dodatočného príjmu
- Požiadat' o prehodnotenie daňovej povinnosti za predchádzajúce roky
- Zaplatiť miestnu daň z nehnuteľnosti
- Možnosť odhadnúť náklady na daň z evidencie vozidla
- Vytlačenie súhrnu informácií o svojom zamestnaní⁹¹

Myslíme si, že stránka Revenue môže ísť príkladom pre rôzne krajiny a to najmä v množstve informácií, ktoré zákazníčkovi ponúka. Portál Revenue predstavuje príklad toho ako by mala moderná, prehľadná, jednoduchá a dobre dizajnovu spracovaná stránka vyzerat'.

⁹¹ REVENUE. Calculating your Income Tax [online]. 2023. [cit. 2023-3-28]. Dostupné na: <<https://www.revenue.ie/en/jobs-and-pensions/calculating-your-income-tax/view-pay-tax-details.aspx>>

Spojené Kráľovstvo - ako býva v Spojenom Kráľovstve zvykom, väčšina daňových priznaní je podávaných v poslednom možnom mesiaci. Práve kvôli tomuto zvyku sa daňový a colný úrad rozhodli povzbudiť skoršie podanie a následne pripomínať tým, ktorí podali daňové priznanie skôr aby v tom pokračovali. Podľa výskumu realizovanom daňovým úradom bolo zistené, že medzi najčastejšie dôvody na neskoršie podanie sú strach z chýb, finančné ťažkosti, zložitosť vyplnenia daňových priznaní a taktiež zlé skúsenosti zákazníkov. Vďaka získaným informáciám sa daňový a colný úrad rozhodli zjednodušiť prezentovanie a navigáciu určenú na jednoduchšie plnenie daňovej povinnosti prostredníctvom mediálnych kanálov ako listy, e-maily a sociálne média.⁹²

4.5.2 Podpora samoobslužných služieb

Ako už bolo zdôraznené, ponuka a využívanie samoobslužných služieb daňových správ je v súčasnosti výrazne vyššia ako bola v minulosti. Do týchto služieb sú zahrnuté online platby, možnosť registrácie platby a taktiež ďalšie interaktívne nástroje. To viedlo k zvýšeniu efektívnosti daňových správ a možnosti neobmedzenej komunikácie medzi daňovým úradom a daňovým poplatníkom.⁹³

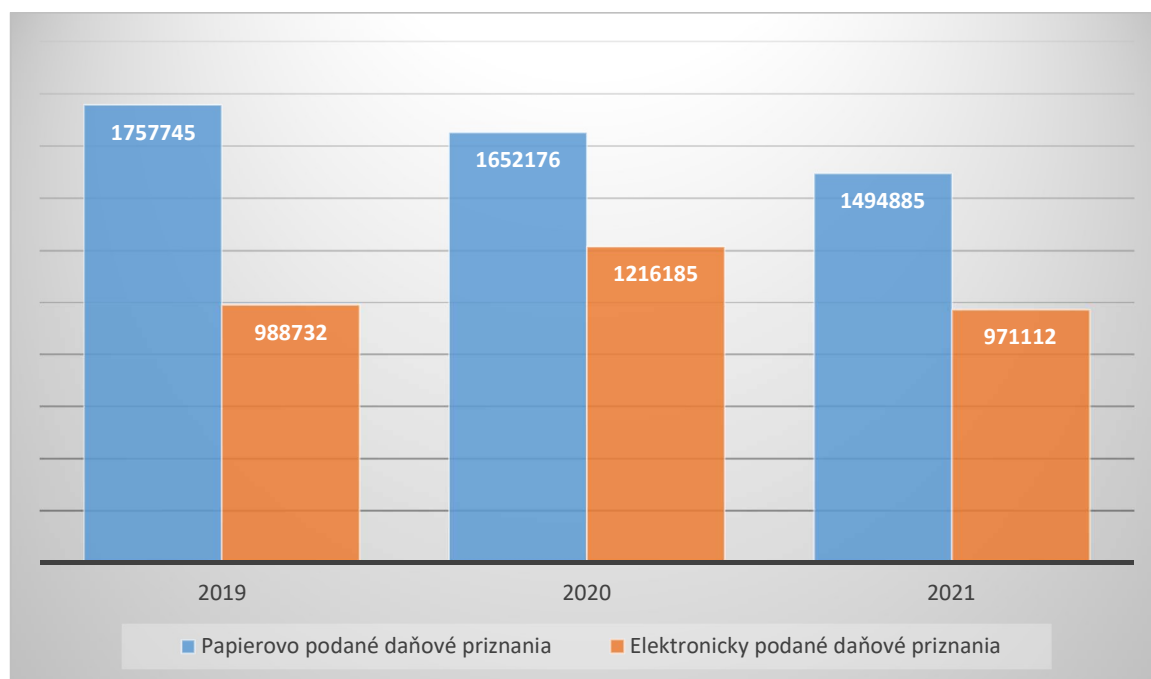
Česká republika (projekt Moderné a jednoduché dane) – neutíchajúce hlasy po zmenách správy daní v Českej republike viedli k vytvoreniu projektu „MOJE daně“ (skratka „MOJE“ predstavuje moderné a jednoduché dane). Ide o online finančný úrad vytvorený Finančnou správou, kde si daňový subjekt môže zobrazit' súhrnné informácie na osobnom daňovom účte. Ďalšou vymoženosťou portálu je podávanie daňových priznaní elektronicky a následné pripomenutie splatnosti jednotlivých typov daní prostredníctvom osobného daňového kalendára. Veľkou výhodou využívania online portálu je aj získanie predĺženia základnej lehoty na podanie daňového priznania o mesiac pre každého, kto podá daňové priznanie elektronicky. Pred vznikom online Finančného úradu to nemal daňovník s podaním daňového priznania elektronicky úplne jednoduché. K podaniu totižto potreboval elektronický občiansky preukaz s čipom a čítačkou, e-podpis a ďalšie potrebné veci.

⁹² OECD. Tax Administration 2022: Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies [online]. Paris : OECD Publishing, 2022, s. 168. [cit. 2023-3-28]. ISSN 2307-7727. Dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-administration-2022_1e797131-en>

⁹³ OECD. Tax Administration 2022: Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies [online]. Paris : OECD Publishing, 2022, s. 168. [cit. 2023-4-5]. ISSN 2307-7727. Dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-administration-2022_1e797131-en>

V súčasnosti však na prihlásenie do portálu a odoslanie postačuje iba banková identita (rovnaké údaje ako pre vstup do internetového bankovníctva). V nasledujúcej tabuľke sa vďaka posledným dostupným údajom z finančnej správy Českej republiky pozrieme na vývoj počtu odovzdaných daňových priznaní k dani z príjmu v priebehu rokov 2019-2021.⁹⁴

Graf 5: Porovnanie vývoju množstva podaných daňových priznaní v papierovej alebo elektronickej podobe v rozmedzí rokov 2019-2021

Zdroj: vlastné spracovanie, dáta (Finanční správa, 2020-2022)

Graf poukazuje na vývoj počtu podaných daňových priznaní v Českej republike v rozmedzí rokov 2019-2021. Podľa posledných dostupných údajov Finančnej správy ČR bolo v roku 2020 podaných 1 216 185 daňových priznaní elektronicke. To predstavuje o 227 453 viac než v roku 2019. Tlačová správa taktiež uvádza, že v roku 2021 bolo podaných 971 112 daňových priznaní v elektronickej podobe, čo predstavuje najmenšie číslo zo všetkých spomenutých rokov. Túto skutočnosť interpretujeme tak, že nižší počet podaných daňových priznaní môže byť dôsledkom pandémie COVID-19 a s ním súvisiacimi obmedzeniami. Ďalším dôvodom môže byť aj fakt, že v roku 2021 sa ľudia cítili viac komfortnejšie vzhľadom na pandémiu COVID-19, čo mohlo viesť ku zníženiu dôrazu na podávanie daňových priznaní online. Taktiež sa v roku 2021 sa mohli vďaka zmierneniu

⁹⁴ OECD. Tax Administration 2022: Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies [online]. Paris : OECD Publishing, 2022, s. 168. [cit. 2023-4-5]. ISSN 2307-7727. Dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-administration-2022_1e797131-en>

protipandemických opatrení daňoví poplatníci rozhodnúť pre inú cestu podania daňového priznania, ako napríklad podanie priznania v papierovej podobe alebo osobnou návštevou daňového úradu.

4.5.3 *Mobilné aplikácie*

Ďalšou vymoženosťou moderných technológií sú mobilné aplikácie, ktoré je možné nainštalovať do smartfónu, tabletu alebo iného elektronického zariadenia, aby používatelia mohli používať tento nástroj na vyplnenie daňových priznaní a komunikovať s daňovým úradom. Prevažná časť aplikácií importuje daňové doklady priamo zo smartfónu a následne pomáhajú používateľom s vyplnením a podaním daňového priznania.⁹⁵

Taliansko (aplikácia na elektronickú fakturáciu) – elektronická fakturácia nadobudla v Taliansku povinnosť v roku 2015, a to pre všetky transakcie medzi podnikmi a vládou. Od roku 2019 sa táto povinnosť rozšírila aj na transakcie medzi podnikmi a súkromnými osobami. Hlavným dôvodom, prečo sa elektronická fakturácia stala povinnou, bol boj proti častým daňovým únikom. Na zhotovenie elektronickej faktúry bola vytvorená aplikácia s názvom „FatturAE“, ktorá od svojho spustenia dosiahla výrazné zvýšenie príjmov z DPH. Aplikácia minimalizuje riziko formálnych chýb a taktiež umožňuje používateľom vytvoriť faktúru a odoslať ju príjemcovi.⁹⁶

4.5.4 *Aplikačné programové rozhranie*

Aplikačné programové rozhranie (API) je definované ako zbierka programovacích kódov zisťujúcich údaje a analyzujúcich odpovede. S rozhraním API sa môžeme stretnúť najmä v oblasti sociálnych sietí, kde spoločnosti ako Meta, Instagram, Amazon a mnohé ďalšie pomocou svojho API rozhrania umožňujú spoločnostiam prístup k ich službám bez potreby úplného prenosu do ich systému. Veľkú popularitu získalo rozhranie API po nástupe automatizovaných obchodných systémoch, ktoré umožňuje obchodníkom priamo prepojiť

⁹⁵ WASHINGTON, Kemberley – WHITEMAN, Doug. Best Tax Apps Of May 2023 [online]. 2023. [cit. 2023-4-11]. Dostupné na: <<https://www.forbes.com/advisor/taxes/best-tax-apps/>>

⁹⁶ OECD. Tax Administration 2022: Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies [online]. Paris : OECD Publishing, 2022, s. 168. [cit. 2023-4-12]. ISSN 2307-7727. Dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-administration-2022_1e797131-en>

ich skríningový softvér s makléřským účtom. Takéto prepojenie prostredníctvom makléřa slúži na zadávanie objednávok a zdieľanie cien v reálnom čase.⁹⁷

Spojené kráľovstvo (Správa softvéru a rozhraní API) – významným krokom posunu k modernej digitálnej daňovej službe bolo pre Spojené kráľovstvo vytvorenie programu MTD (Making Tax Digital – digitalizácia daní). Program MTD asistuje daňovníkom pri podávaní daňových priznaní a znižuje možné chyby v nich pomocou softvéru. Takéto chyby v daňových priznaniach spôsobili v rokoch 2019 a 2020 stratu viac než 10 miliárd GBP. Verejne dostupné poznatky poukazujú na správne fungovanie tohto programu a rovnako aj na vysoký počet daňovníkov používajúcich spomínaný program. Na základe dotazníku bolo zistené, že výhody spočívajú prevažne v kratšom čase strávenom pri príprave a podaní daňového priznania, ako aj pri väčšej presnosti a s tým súvisiacou menšou chybovosťou. Faktom je aj dodatočný príjem vo výške 500 miliónov GBP, ktorý program vygeneroval už len v prvom roku svojho zavedenia. Daňová správa v Spojenom kráľovstve však očakáva, že do roku 2026 bude tento príjem na úrovni približne 2,8 miliardy GBP.⁹⁸

⁹⁷ SCOTT, Gordon. Application Programming Interface (API): Definition and Examples [online]. 2022. [cit. 2023-4-12]. Dostupné na: <<https://www.investopedia.com/terms/a/application-programming-interface.asp>>

⁹⁸ OECD. Tax Administration 2022: Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies [online]. Paris : OECD Publishing, 2022, s. 168. [cit. 2023-4-20]. ISSN 2307-7727. Dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-administration-2022_1e797131-en>

5 Diskusia

Samotný vývoj technológií nezriedka vyvoláva v spoločnosti kontroverzné diskusie a otázky. V oblasti daňového systému a výberu daní nie je tomu inak. V súčasnosti sú digitalizácia a automatizácia procesov v platení daní témou, ktorá si získava stále viac pozornosti, úsilia vlád a daňových úradov. Vplyv týchto technológií na daňový systém však nie je úplne jasný a spôsobuje otázky a debaty v odborných kruhoch.

Ústrednou témou práce bolo určenie moderných technológií, ktoré súvisia a zároveň menia spôsoby platenia a výberu daní, čo sme preskúmali prostredníctvom analýzy doteraz zavedených moderných technológií vo vybraných štátoch EÚ, ktoré dosahujú nízku daňovú medzeru DPH. Súčasťou práce je aj rozhovor so zamestnankyňou Finančného riaditeľstva, ktorého výstupom je detailnejší obraz aktuálnej situácie využívania moderných technológií v oblasti daní na Slovensku.

Zhang spolu s ďalšími spoluautormi sa v štúdií zverejnenej v časopise *Journal of Business Research* pozreli na to, ako majú moderné technológie, vrátane umelého intelektu a big data, potenciál zvýšiť účinnosť platenia daní a zlepšiť výber daní. Autori uvádzajú, že tieto technológie môžu pomôcť v boji proti daňovým podvodom a optimalizácii daňovej politiky.⁹⁹

Ali Uyar vo svojej publikácii zdôrazňuje dôležitosť digitalizácie vládnych služieb a tvorby digitálnych ekosystémov na zlepšenie výberu daní a boj proti daňovým podvodom. Taktiež upozorňuje na to, že digitálne platformy môžu pomôcť vytvoriť transparentné prostredie a umožniť vládam sledovať všetky interakcie medzi spoločnosťami, ľuďmi a vládnymi orgánmi.¹⁰⁰

Na druhej strane, Dongmei Cao a kolektív uvádzajú v štúdií zverejnenej v roku 2019 v časopise *Journal of the Association for Information Systems*, že vplyv moderných technológií na platenie a výber daní môže byť negatívny, ak nie sú použité správne.

⁹⁹ ZHANG, Jing a kol. Business ties, political ties, and innovation performance in Chinese industrial firms: The role of entrepreneurial orientation and environmental dynamism. In *Journal of Business Research* [online]. 2020, č. 121, s. 265. [cit. 2023-4-22]. Dostupné na: <<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0148296320305646#preview-section-abstract>>

¹⁰⁰ UYAR, Ali a kol. Can e-government initiatives alleviate tax evasion? The moderation effect of ICT. In *Technological Forecasting and Social Change* [online]. 2021, č. 166, s. 8. [cit. 2023-4-22]. Dostupné na: <<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0040162521000299>>

Poukazujú na to, že využívanie digitálnych technológií môže spôsobiť nerovnováhu v daňovej základni, čím sa môže znížiť množstvo vybraných daní.¹⁰¹

Hlavným zistením diplomovej práce je pozitívny vplyv moderných technológií na platenie a výber daní ukazujúci sa na znížení daňovej medzery na DPH vo vybraných krajinách EÚ. Zároveň, výskum ekonómky Oyeboley Okunogbe v rozvojových krajinách prináša výsledky, ktoré opäť potvrdzujú pozitívny vplyv moderných technológií na platenie a výber daní.

Našu prácu hodnotíme ako prínosnú z viacerých dôvodov. Prvým dôvodom je absencia informácií, ktoré by sa zaoberali prehľadom moderných technológií využívaných v daňových systémoch slúžiacich na zjednodušenie platenia a výberu daní.

Ďalším dôvodom je rozhovor so zamestnankyňou Finančného riaditeľstva a bývalou študentkou Ekonomickej univerzity v Bratislave, v ktorom opísala s akými modernými technológiami sa počas svojho pracovného pomeru stretla. Taktiež v rozhovore vyjadrila pozitívny názor na vplyv technológií na platenie a výber daní, čím potvrdila aj naše výsledné tvrdenie.

Prínos vidíme taktiež v nahliadnutí na technológiu blockchain, ktorá bude podľa nášho názoru v budúcnosti veľmi využívaná. Potvrdzujúcim faktom sú rôzne diskusie, o možnom znížení daňových únikov a taktiež o zvýšení daňovej povinnosti práve pomocou technológie blockchain, ktorým sme sa v práci venovali.

Zároveň, na Slovensku doposiaľ z dostupných zdrojov neevidujeme prácu podobného charakteru a preto je súčasťou tej našej aj súbor odporúčaní pre Slovensko, ktoré môžu viesť k zefektívneniu platenia a výberu daní pomocou používania moderných technológií. Naše odporúčania sme čerpali z už zavedených procesov a systémov krajín EÚ – Estónska a Fínska.

¹⁰¹ CAO, Dongmei a kol. Organizational mindfulness towards digital transformation as a prerequisite of information processing capability to achieve market agility. In *Journal of Business Research* [online]. 2021, č. 122, s. 711. [cit. 2023-4-22]. Dostupné na: < <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0148296319306241?via%3Dihub> >

Záver

Vplyv moderných technológií na platenie a výber daní v jednotlivých krajinách je téma, ktorej závažnosť a dôležitosť sa v poslednej dobe výrazne zvýšila. Ich využitie prináša nielen efektívnejšie, rýchlejšie a pohodlnejšie platenie daní, ale aj zvýšenú transparentnosť a kontrolu nad procesom výberu daní.

V rámci cieľa sme si stanovili 3 výskumné otázky, ktoré sa zaoberajú vplyvom technológií na platenie a výber daní, súvisiacimi zmenami daňovej medzery na DPH a taktiež prehľadom, ktoré z moderných technológií najviac ovplyvnili platenie a výber daní vo vybraných štátoch. Odpovede na tieto otázky sme vzhľadom na ich veľkú prepojenosť sformulovali do nasledujúceho zhrnutia.

Na základe analýzy krajín Estónska, Fínska, Slovenska a vybraných služieb spojených s technológiami, ktoré využívajú štáty naprieč Európskou úniou sme zistili, že moderné technológie majú vplyv na platenie a výber daní. Fínsko, Estónsko a Slovensko sú krajiny, ktoré zaviedli moderné technológie do svojich daňových systémov. Estónsko sa stalo jedným z prvých štátov, ktorý zaviedol digitálny daňový systém, tzv. e-Dane. Tento systém umožňuje daňovým poplatníkom rýchle a jednoduché vybavenie svojich daňových povinností online. Fínsko zase zaviedlo daňový systém, ktorý využíva identifikáciu osoby pomocou jedinečného identifikátora a digitálny podpis. Tento systém zjednodušuje a zrýchľuje proces výberu daní a zabezpečuje ich správne pridelenie k jednotlivým poplatníkom. Rovnako, využíva automatizované systémy na spracovanie daňových priznaní a iných dokumentov, ktoré umožňujú rýchle a efektívne spracovanie veľkého počtu dokumentov bez potreby manuálneho spracovania. Aj Slovensko zaviedlo do svojho daňového systému moderné technológie. Základom je elektronická daňová správa, ktorá umožňuje podávať daňové priznania a vykonávať iné daňové povinnosti online. Rovnako, bola zavedená aj elektronická evidencia tržieb, ktorá zlepšuje sledovanie a kontrolu tržieb firiem.

Vplyv technológií na platenie a výber daní je pre všetky tieto krajiny pozitívny. Výhodou moderných technológií je predovšetkým ich rýchlosť, jednoduchosť a efektívnosť. Okrem toho, výrazne zlepšujú kontrolu a transparentnosť procesu výberu daní, čím sa znižuje možnosť podvodov a neoprávneného vyhýbania sa plateniu daní. Taktiež môžeme konštatovať, že v každej zo spomenutých krajín sa vďaka moderným technológiám daňová

medzera na DPH v sledovanom období znížila - v Estónku o 3,8%, vo Fínsku o 1,5% a na Slovensku o 6,1%. Vďaka digitalizácii je možné v reálnom čase sledovať a spravovať daňové povinnosti, čo umožňuje rýchlejšie a efektívnejšie získavanie informácií a zlepšenie kvality daňových služieb pre občanov. Napríklad v Estónsku je podanie elektronického daňového priznania 3 až 5 minútovou záležitosťou, keďže všetky zdaniteľné príjmy aj odvody boli predvyplnené. Použitie elektronického daňového systému v Estónsku sa rýchlo stalo bežným postupom, pretože bolo pohodlné, jednoduché a rýchle. Elektronické podávanie daňových vyhlásení sa stalo bežnou praxou a v súčasnosti je digitálne podaných viac ako 99% daňových priznaní.

Dôležitým faktorom sú pre posilňovanie cieľov daňových správ v oblasti dodržiavania predpisov a zvyšovania daňových príjmov účinné a ľahko použiteľné služby. Príkladom týchto služieb môžu byť aj behaviorálne poznatky, prostredníctvom ktorých skontrolovala daňová správa v Írsku úspešnosť zavedenia rôznych moderných technológií.

Česko sa snažilo podporiť väčšie využívanie online portálu poskytnutím predĺženia základnej lehoty na podanie daňového priznania o mesiac pre každého, kto podá daňové priznanie elektronicky. Na základe dostupných údajov nás prekvapil fakt, že počet elektronicky podaných daňových priznaní v Česku medzi rokmi 2019 a 2020 stúpol a následne v roku 2021 výrazne klesol. Tento fakt si však vysvetľujeme dôsledkom pandémie COVID-19 a následnému zmierneniu protipandemických opatrení.

V Spojenom kráľovstve sa v roku 2019 zaviedol systém Making Tax Digital (MTD), ktorý umožňuje podnikateľom evidovať svoje príjmy a výdavky v digitálnej forme. Zavedenie MTD malo za následok zlepšenie efektívnosti a presnosti pri platení daní a zabezpečilo lepšiu kontrolu nad únikmi a podvodmi s DPH. Podľa dostupných údajov zavedenie MTD vygenerovalo už v prvom roku svojho zavedenia dodatočný daňový príjem vo výške 500 miliónov GBP. Avšak podľa predpokladu daňovej správy v Spojenom Kráľovstve by sa toto číslo malo do roku 2026 zvýšiť až na 2,8 miliardy GBP.

V sledovaných krajinách sa platenie daní stalo bežnou praxou namiesto výnimky, a to vďaka moderným technológiám, ktoré výrazne zjednodušili tento proces pre daňových poplatníkov a zároveň prispeli k zvýšeniu daňových príjmov pre štát. Výskum prezentovaný v diplomovej práci potvrdzuje, že moderné technológie majú pozitívny vplyv na platenie a výber daní v krajinách EÚ, čo vedie k zníženiu daňovej medzery DPH. Tento záver bol dosiahnutý aj vďaka rozhovoru so zamestnankyňou Finančného riaditeľstva a bývalou

študentkou Ekonomickej univerzity v Bratislave, ktorá potvrdila, že moderné technológie hrajú významnú úlohu pri platení a výbere daní. Využitie moderných technológií prináša nielen pozitíva v rámci samotného procesu platenia a výberu daní, ale aj celkového daňového systému a jeho fungovania. V budúcnosti tak môžeme očakávať prínos inovatívnych riešení, ktoré ešte viac zlepšia kvalitu daňových služieb a poskytnú nové možnosti pre podnikateľov a občanov.

Na záver vyslovujeme predpoklad, že blockchain bude v budúcnosti veľkou vymoženosťou pre platenie a výber daní, pretože umožňuje transparentný a spoľahlivý prenos finančných prostriedkov bez potreby sprostredkovateľských služieb. Vďaka decentralizovanému charakteru blockchainu a jeho schopnosti zaznamenávať a uchovávať informácie o transakciách môže byť tento systém použitý na zlepšenie celého procesu platenia a výberu daní, zvýšenie efektivity a zníženie nákladov. Blockchain má potenciál stať sa dôležitou súčasťou budúcnosti daňových systémov a prispieť k ich modernizácii a zefektívneniu.

Zoznam použitej literatúry

Monografie:

1. HUŇADY, Ján – IŠTOK, Michal. *Daňový systém*. 1. vyd. Banská Bystrica : Belianum, 2020. 198 s. ISBN 978-80-557-1725-8.
2. KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.
3. LÉNÁRTOVÁ, Gizela. *Daňové systémy*. 1. vyd. Bratislava : EKONÓM, 2015. 299 s. ISBN 978-80-225-4029-2.
4. MARTINEZ, Jean-Claude. *Daňový únik*. 1. vyd. Praha: HZ Edition., 1995. 144 s. ISBN 80-901918-3-5.
5. MIK, Eliza. *The Cambridge Handbook of Smart Contracts, Blockchain Technology and Digital Platforms*. Cambridge : Cambridge University Press, 2019. 386 s. ISBN 978-1108492560.
6. OCHRANA, František a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance*. 1. vyd. Praha : Grada, 2010. 261 s. ISBN 978-80-247-3228-2.
7. SCHULZOVÁ, Anna. *DAŇOVNÍCTVO*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2021. 400 s. ISBN 978-80-7552-509-3.
8. ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teorie s praktickou aplikací*. Praha : C.H.Beck, 2003. 272 s. ISBN 80-7179-413-9.
9. VANČUROVÁ, Alena – LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR*. 14. vyd. Praha : VOX, 2018. 404 s. ISBN 978-80-87480-63-2.
10. ZUBALOVÁ, Alena a kol. *Daňové teórie a ich využitie v praxi*. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2008. 198 s. ISBN 978-80-8078-228-3.

Elektronické zdroje:

1. ALI-YRKKÖ, Jyrki. The Size of the Digital Economy in Finland and Its Impact on Taxation. In *ETLA Raportit 2020 : Reports 106* [online]. Helsinki : Taloustieto Oy, 2020, č. 106, 102 s. [cit. 2023-1-25]. ISSN 2323-2455. Dostupné na: <<https://www.etla.fi/wp-content/uploads/ETLA-Raportit-Reports-106.pdf>>
2. ALM, James. Tax evasion, technology and inequality. In *Economics of Governance* [online]. 2021, č. 22, 23 s. [cit. 2022-9-14]. ISSN 1435-8131. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/publication/348758290_Tax_evasion_technology_and_inequality>
3. ALM, James a kol. New technologies and the evolution of tax compliance. In: *Virginia Tax Review* [online]. 2020, roč. 39, č. 3, 277-356 s. [cit. 2022-9-14]. Dostupné na: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3604507>
4. BERACKA, Ján. L. Ilves: SR má na digitalizáciu viac peňazí ako malo Estónsko kedysi, celý proces musí aj inak vyzerat' [online]. 2019. [cit. 2023-2-10]. Dostupné na: <<https://www.finreport.sk/lidri/l-ilves-sr-ma-na-digitalizaciu-viac-penazi-ako-malo-estonsko-kedysi-cely-proces-musi-aj-inak-vyzerat/>>
5. CAO, Dongmei a kol. Organizational mindfulness towards digital transformation as a prerequisite of information processing capability to achieve market agility. In *Journal of Business Research* [online]. 2021, č. 122, 700-712 s. [cit. 2023-4-22]. Dostupné na: <<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0148296319306241?via%3Diuhub>>
6. COLLOSA, Alfredo. Value Added Tax and the use of Blockchain Technology [online]. 2021. [cit. 2023-1-29]. Dostupné na: <<https://www.gccfintax.com/articles/value-added-tax-and-the-use-of-blockchain-technology-4003.asp>>
7. E-ESTONIA. e-Identity [online]. 2023. [cit. 2023-2-5]. Dostupné na: <<https://e-estonia.com/solutions/e-identity/e-residency/>>
8. ESTONIAN TAX AND CUSTOMS BOARD. Payment of taxes [online]. 2023. [cit. 2023-2-9]. Dostupné na: <<https://www.emta.ee/en/private-client/taxes-and-payment/payment-arrears/payment-taxes>>
9. EURÓPSKA KOMISIA. Digital Public Services in the Digital Economy and Society Index [online]. 2022. [cit. 2023-1-23]. Dostupné na: <<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi-digital-public-services>>

10. EURÓPSKA KOMISIA. Overview of Member States' eID strategies [online]. 2021. [cit. 2023-1-27]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/wikis/download/attachments/364643428/eID_Strategies_v4.0.pdf>
11. EURÓPSKA KOMISIA. The Digital Economy and Society Index — Countries' performance in digitisation [online]. 2022. [cit. 2023-1-23]. Dostupné na: <<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/countries-digitisation-performance>>
12. EURÓPSKY PARLAMENT. Čo robí EÚ proti daňovým podvodom a vyhýbaniu sa daniam [online]. 2021. [cit. 2023-3-5]. Dostupné na: <<https://www.europarl.europa.eu/news/sk/headlines/economy/20210415STO02118/co-robi-eu-proti-danovym-podvodom-a-vyhybaniu-sa-daniam>>
13. FINANČNÁ SPRÁVA. Dane môžete po novom platiť kartou [online]. 2023. [cit. 2023-2-20]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/pre-media/novinky/archiv-noviniek/detail-novinky/_dane-karta-ts>
14. FINANČNÁ SPRÁVA. Daňová medzera v percentuálnom vyjadrení jednoznačne klesá [online]. 2019. [cit. 2022-9-26]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/pre-media/novinky/archiv-noviniek/detail-novinky/_dan-medzera-ts/bc>
15. FINANČNÁ SPRÁVA. Elektronická komunikácia - praktické informácie pre používateľov [online]. 2023. [cit. 2023-2-18]. Dostupné na: <<https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/elektronicka-komunikacia/elektronicka-komunikacia-dane>>
16. FINANANČNÁ SPRÁVA. Elektronický systém EMCS. [online]. 2023. [cit. 2022-9-14]. Dostupné na: <<https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/elektronicka-komunikacia/elektr-komunikacia-clo-emcs/elektronicky-system-emcs>>
17. FINANČNÁ SPRÁVA. eKasa [online]. 2023. [cit. 2023-2-18]. Dostupné na: <<https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/ekasa>>
18. FINANANČNÁ SPRÁVA. Finančná správa [online]. 2023. [cit. 2022-9-14]. Dostupné na: <<https://www.financnasprava.sk/sk/financna-sprava>>
19. FINANANČNÁ SPRÁVA. Odklad platenia dane alebo povolenie splátok [online]. 2022. [cit. 2022-9-14]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Dane/Metodicke_usmernenia/Danovy_proces/2022/2022.03.17_Odkl_platenia_57ods2.pdf>
20. FINANANČNÁ SPRÁVA. Zaplatenie dane z príjmov. [online]. 2019. [cit. 2022-9-14]. Dostupné na: <<https://www.financnasprava.sk/sk/obcania/dane/dan-z-prijmov/zaplatten>>

ie-dan-prijem>

21. HAYES, Adam. Blockchain Facts: What Is It, How It Works, and How It Can Be Used [online]. 2023. [cit. 2022-10-5]. Dostupné na: <<https://www.investopedia.com/terms/b/blockchain.asp>>
22. HRABČÁK, Ladislav a kol. BLOCKCHAIN technológia ako činiteľ (faktor) ovplyvňujúci súčasnú podobu práva [online]. 2021. [cit. 2023-1-20]. Dostupné na: <<https://unibook.upjs.sk/img/cms/2021/pravf/blockchain-technologie-ako-ciniteľ-faktor-ovplyvnujuci-sucasnu-podobu-prava.pdf>>
23. IANSITI, Marco - LAKHANI, Karim. The Truth About Blockchain [online]. 2017. [cit. 2022-10-5]. Dostupné na: <<https://hbr.org/2017/01/the-truth-about-blockchain>>
24. INFOFINLAND.FI. Tax Card [online]. 2023. [cit. 2023-1-27]. Dostupné na: <<https://www.infofinland.fi/en/work-and-enterprise/taxation/tax-card>>
25. INESS. Čo je to daňová medzera (Hospodárske noviny) [online]. 2016. [cit. 2022-9-26]. Dostupné na: <<https://www.iness.sk/sk/stranka/11925-Co-je-to-danova-medzera-Hospodarske-noviny>>
26. INVESTINESTONIA. Why tax declaration is a favourite sport for Estonians? How much time would your company save on tax compliance if it paid taxes in Estonia? [online]. 2021. [cit. 2023-2-9]. Dostupné na: <<https://investinestonia.com/why-tax-declaration-is-a-favourite-sport-for-estonians-how-much-time-would-your-company-save-on-tax-compliance-if-it-paid-taxes-in-estonia/>>
27. INVESTOPEDIA. Taxes Definition: Types, Who pays, and Why [online]. 2022. [cit. 2022-9-11]. Dostupné na: <<https://www.investopedia.com/terms/t/taxes.asp>>
28. KOIVULA, Karri. Discovering the potential of utilizing artificial intelligence in tax procedures [online]. 2022. [cit. 2023-1-29]. Dostupné na: <https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/13878/UniVaasa_2022_Koivula_Karri.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
29. MIK, Eliza – NOKED, Noam. Blockchain and Tax Administration: A Critical Assessment, [online]. 2021. [cit. 2022-10-5]. Dostupné na: <<https://shorturl.at/yCGH2&EXT=pdf&INDEX=TRUE>>
30. OECD. Tax Administration 2022: Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies [online]. Paris : OECD Publishing, 2022, 168 s. [cit. 2023-1-27]. ISSN 2307-7727. Dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-administration-2022_1e797131-en>

31. POMERLEAU, Kyle. Estonia's Growth-Oriented Tax Code [online]. 2015. [cit. 2023-2-3]. Dostupné na: <<https://taxfoundation.org/estonia-s-growth-oriented-tax-code/>>
32. PWC. Estonia – the Digital Republic Secured by Blockchain [online]. 2019. [cit. 2023-2-8]. Dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/services/legal/tech/assets/estonia-the-digital-republic-secured-by-blockchain.pdf?fbclid=IwAR2QPZyViCAgAJldSn-cYPH3JQO_H8aUZW1iXZq5yGts6cVbNjBgKAu3_gQ>
33. PWC. Štúdia Paying Taxes 2020: Technológie výrazne uľahčujú platenie daní vo svete, Slovensko klesá v rebríčku [online]. 2019. [cit. 2022-9-29]. Dostupné na: <<https://www.pwc.com/sk/sk/aktualne-spravy/studia-paying-taxes-2020.html>>
34. REVENUE. Calculating your Income Tax [online]. 2023. [cit. 2023-3-28]. Dostupné na: <<https://www.revenue.ie/en/jobs-and-pensions/calculating-your-income-tax/view-pay-tax-details.aspx>>
35. SCHULZE, Elizabeth. How a tiny country bordering Russia became one of the most tech-savvy societies in the world [online]. 2019. [cit. 2023-2-3]. Dostupné na: <<https://www.cnn.com/2019/02/08/how-estonia-became-a-digital-society.html>>
36. SCOTT, Gordon. Application Programming Interface (API): Definition and Examples [online]. 2022. [cit. 2023-4-12]. Dostupné na: <<https://www.investopedia.com/terms/a/application-programming-interface.asp>>
37. SME. eTAX IN SLOVAKIA [online]. 2009. [cit. 2023-2-15]. Dostupné na: <<https://spectator.sme.sk/c/20031972/etax-in-slovakia.html>>
38. TAX FOUNDATION. The three Basic Tax Types [online]. 2022. [cit. 2022-9-11]. Dostupné na: <<https://taxfoundation.org/the-three-basic-tax-types/>>
39. TERENCE, Carlos. How Blockchain Technology is Expanding Among Governments & Enterprise [online]. 2018. [cit. 2018-10-5]. Dostupné na: <<https://blockonomi.com/blockchain-technology>>
40. THE WORLD BANK. Filling the Gap by Filing Taxes: How Technology Can Aid Governments in Tax Collection [online]. 2022. [cit. 2022-09-29]. Dostupné na: <<https://www.worldbank.org/en/news/feature/2022/01/06/filling-the-gap-by-filing-taxes-how-technology-can-aid-governments-in-tax-collection>>
41. UNIMAZE. E-Invoicing in Estonia: What You Need to Know [online]. 2023. [cit. 2023-2-10]. Dostupné na: <<https://www.unimaze.com/e-invoicing-in-estonia-what-you-need-to-know/>>

42. UYAR, Ali a kol. Can e-government initiatives alleviate tax evasion? The moderation effect of ICT. In *Technological Forecasting and Social Change* [online]. 2021, č. 166, 13 s. [cit. 2023-4-22]. Dostupné na: <<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0040162521000299>>
43. VASSIL, Kristjan. Estonian e-Government Ecosystem: Foundation, Applications, Outcomes [online]. 2016. [cit. 2023-2-5]. Dostupné na: <<https://rb.gy/ik63b>>
44. VERO SKATT. From paper to digital [online]. 2021. [cit. 2023-1-25]. Dostupné na: <<https://www.vero.fi/en/About-us/finnish-tax-administration/the-development-of-digitalization-in-tax-administration/from-paper-to-digital/>>
45. VERO SKATT. Payments [online]. 2022. [cit. 2023-1-27]. Dostupné na: <<https://www.vero.fi/en/individuals/payments/>>
46. VERO SKATT. Towards automated taxation [online]. 2021. [cit. 2023-1-27]. Dostupné na: <<https://www.vero.fi/en/About-us/finnish-tax-administration/the-development-of-digitalization-in-tax-administration/towards-automated-taxation/>>
47. WASHINGTON, Kemberley – WHITEMAN, Doug. Best Tax Apps Of May 2023 [online]. 2023. [cit. 2023-4-11]. Dostupné na: <<https://www.forbes.com/advisor/taxes/best-tax-apps/>>
48. Zákon č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov, v znení neskorších predpisov
49. ZHANG, Jing a kol. Business ties, political ties, and innovation performance in Chinese industrial firms: The role of entrepreneurial orientation and environmental dynamism. In *Journal of Business Research* [online]. 2020, č. 121, 254-267 s. [cit. 2023-4-22]. Dostupné na: <<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0148296320305646#preview-section-abstract>>